

**PRIRUČNIK ZA OSIGURANJE KVALITETA
UNIVERZITETA U TUZLI**

Tuzla, novembar 2020. godina

Tim za izradu Priručnika za osiguranje kvaliteta Univerziteta u Tuzli

dr.sci. Nermina Hadžigrahić, red.prof.
dr.sci. Nermin Sarajlić, red.prof.
dr.sci. Vesna Bratovčić, vanr.prof.
dr.sci. Damir Zenunović, red.prof.
dr.sci. Zvezdan Karadžin, vanr.prof.
Jasmina Berbić, dipl. pravnik
Almir Žigić, dipl.ing.el.
mr.sci. Damir Altumbabić, vanr.prof.
dr.sci. Admira Beha, docent
dr.sci. Sabina Đonlagić Alibegović, vanr.prof.
dr.sci. Majda Tešanović, vanr.prof.
dr.sci. Tarik Huremović, vanr.prof.
dr.sci. Ermina Cilović Kozarević, docent
dr.sci. Erna Lučić, vanr.prof.
dr.sci. Jasmin Halilović, docent
dr.sci. Melisa Lelić, docent
dr.sci. Mirela Čokić-Džinić, vanr.prof.
dr.sci. Jasmina Kamberović, docent.
dr.sci. Samir Nurić, red.prof.
dr.sci. Jasmin Suljagić, vanr.prof.

SADRŽAJ

1. **UVOD**
 - 1.1. Cilj priručnika
 - 1.2. Misija UNTZ-a
 - 1.3. Vizija UNTZ-a
 - 1.4. Organizaciona struktura UNTZ-a

2. **SISTEM OSIGURANJA KVALITETA UNTZ-a**
 - 2.1. Politika osiguranja kvaliteta
 - 2.2. Sistem upravljanja kvalitetom
 - 2.3. Akti na kojima se zasniva sistem upravljanja kvalitetom na UNTZ-u
 - 2.4. Mehanizmi praćenja i ocjenjivanja sistema upravljanja kvalitetom

3. **STANDARDI OSIGURANJA KVALITETA UNTZ-a**
 - 3.1. Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG)
 - 3.2. Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH
 - 3.3. Indikatori kvaliteta

4. **SAMOEVALUACIJA FAKULTETA/UNIVERZITETA (INSTITUCIONALNA SAMOEVALUACIJA)**
 - 4.1. Kriterij a: Politika osiguranja kvaliteta na UNTZ-u
 - 4.1.1. Misija i vizija UNTZ-a
 - 4.1.2. Strategija UNTZ-a
 - 4.1.3. Upravljanje i osiguranje kvaliteta na UNTZ-u
 - 4.2. Kriterij b: Izrada i odobravanje programa
 - 4.2.1. Kreiranje i usvajanje studijskih programa
 - 4.2.2. Inoviranje studijskih programa
 - 4.3. Kriterij c: Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta
 - 4.3.1. Ocjenjivanje i žalbe studenata
 - 4.3.2. Angažman studenata u procesima upravljanja
 - 4.3.3. Međunarodne aktivnosti
(mobilnost studenata i zaposlenika Univerziteta)
 - 4.4. Kriterij d: Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje
 - 4.4.1. Akademsko napredovanje studenata
 - 4.4.2. Priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja
 - 4.4.3. Izdavanje uvjerenja/potvrde o diplomiranju, diplome i dodatka diplomi
 - 4.5. Kriterij e: Nastavno osoblje
 - 4.5.1. Kadrovska osposobljenost
 - 4.5.2. Profesionalni razvoj zaposlenih
 - 4.6. Kriterij f: Resursi za učenje i podrška studentima
 - 4.6.1. Analiza resursa
 - 4.6.2. Bibliotečki resursi
 - 4.6.3. Administrativno i pomoćno osoblje

- 4.6.4. Međunarodni aspekti rada
 - 4.6.5. Zajednički studijski programi i studijski programi na stranim jezicima
 - 4.7. Kriterij g: Upravljanje informacijama
 - 4.8. Kriterij h: Informisanje javnosti
 - 4.9. Kriterij i: Kontinuirano praćenje i periodična revizija programa
 - 4.10. Kriterij j: Periodično vanjsko osiguranje kvaliteta
- 5. OCJENA KVALITETA STUDIJSKIH PROGRAMA**
- 5.1. Kriterij 1: Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa
 - 5.2. Kriterij 2: Kreiranje i usvajanje studijskih programa
 - 5.3. Kriterij 3: Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereno na studenta
 - 5.3.1. Ocjenjivanje i žalbe studenata
 - 5.3.2. Angažman studenata u procesima upravljanja
 - 5.4. Kriterij 4: Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje
 - 5.4.1. Akademsko napredovanje studenata
 - 5.4.2. Priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja
 - 5.4.3. Izdavanje uvjerenja/potvrde o diplomiranju, diplome i dodatka diplomi
 - 5.5. Kriterij 5: Ljudski potencijali
 - 5.5.1. Kadrovska osposobljenost
 - 5.5.2. Profesionalni razvoj zaposlenih
 - 5.6. Kriterij 6: Resursi i finansije
 - 5.6.1. Analiza resursa
 - 5.6.2. Bibliotečki resursi
 - 5.6.3. Plan razvoja resursa
 - 5.7. Kriterij 7: Upravljanje informacijama o studijskom programu
 - 5.8. Kriterij 8: Informisanje javnosti o studijskom programu
 - 5.9. Kriterij 9: Kontinuirano praćenje, periodična evaluacija i revizija studijskih programa
 - 5.10. Kriterij 10: Mobilnost akademskog osoblja i studenata
- 6. POPIS PROCEDURA ZA OSIGURANJE KVALITETA**
- 6.1. Sistemske procedure Univerziteta u Tuzli
 - 6.2. Sistemske procedure procesa Univerziteta u Tuzli
- 7. REFERENCE**

1. UVOD

1.1. Cilj priručnika

Priručnik za osiguranje kvaliteta Univerziteta u Tuzli (u daljnjem tekstu UNTZ) je dokument koji opisuje sistem upravljanja kvalitetom, te aktivnosti i postupke osiguranja kvaliteta UNTZ-a. Izrađen je s ciljem unapređivanja kontinuiranog praćenja indikatora kvaliteta, te stvaranja mehanizama i postupaka za njihovo vrednovanje i unapređivanje. Osim navedenog, cilj Priručnika kvaliteta je upoznati nastavnike, studente, članove Uprave, zaposlenike UNTZ-a i ostale sudionike na svim nivoima upravljanja (Rektorat, organizacione jedinice) sa sistemom upravljanja kvalitetom. Ovim dokumentom objedinjuju se standardi, smjernice i pokazatelji kvaliteta studiranja određeni ESG Standardima i smjericama / Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (u daljnjem tekstu: ESG), Strategijom razvoja Univerziteta u Tuzli, relevantnom nacionalnom regulativom, te drugim dokumentima vezanim uz postupke osiguranja kvaliteta. Aktivnosti koje proizilaze iz Priručnika usklađene su sa politikom osiguranja kvaliteta, misijom i vizijom Univerziteta, te strateškim ciljevima, operativnim ciljevima i aktivnostima Strategije razvoja Univerziteta.

1.2. Misija UNTZ-a

Misija UNTZ-a iz Strategije razvoja Univerziteta [1]:

Univerzitet u Tuzli obrazuje studente - buduće lidere razvoja društva i privrede na sva tri ciklusa studija i u okviru programa cjeloživotnog učenja, provodi i desiminira rezultate fundamentalnih, primijenjenih i razvojnih istraživanja, osigurava i provodi mobilnost studenata i nastavnika, kreira motivirajuće okruženje za naučno-nastavni/umjetnički i naučno-istraživački rad, transferom rezultata obrazovnog, naučno-istraživačkog, umjetničko-stvaralačkog i stručnog rada doprinosi razvoju društva; racionalno koristi raspoložive ljudske, finansijske i materijalne potencijale i primjenjuje standarde kvaliteta i izvrsnosti, te na takav način osigurava konkurentost u Europskom akademskom prostoru.

Moto: Univerzitet Nauke Tradicije Znanja

1.3. Vizija UNTZ-a

Vizija UNTZ-a iz Strategije razvoja Univerziteta [1]:

Univerzitet u Tuzli će jedinstvenim načinom integriranja studenta, alumnista, nastavnog i nenastavnog osoblja, internih resursa, vrhunskim obrazovanjem, izvrsnošću u naučno-istraživačkom, nastavnom i umjetničkom radu, internacionalizacijom i umrežavanjem sa partnerskim organizacijama, društveno odgovornim djelovanjem, ostati dio europskog akademskog prostora i trajno zadržati poziciju lidera u visokom obrazovanju na području Tuzlanskog kantona i šire.

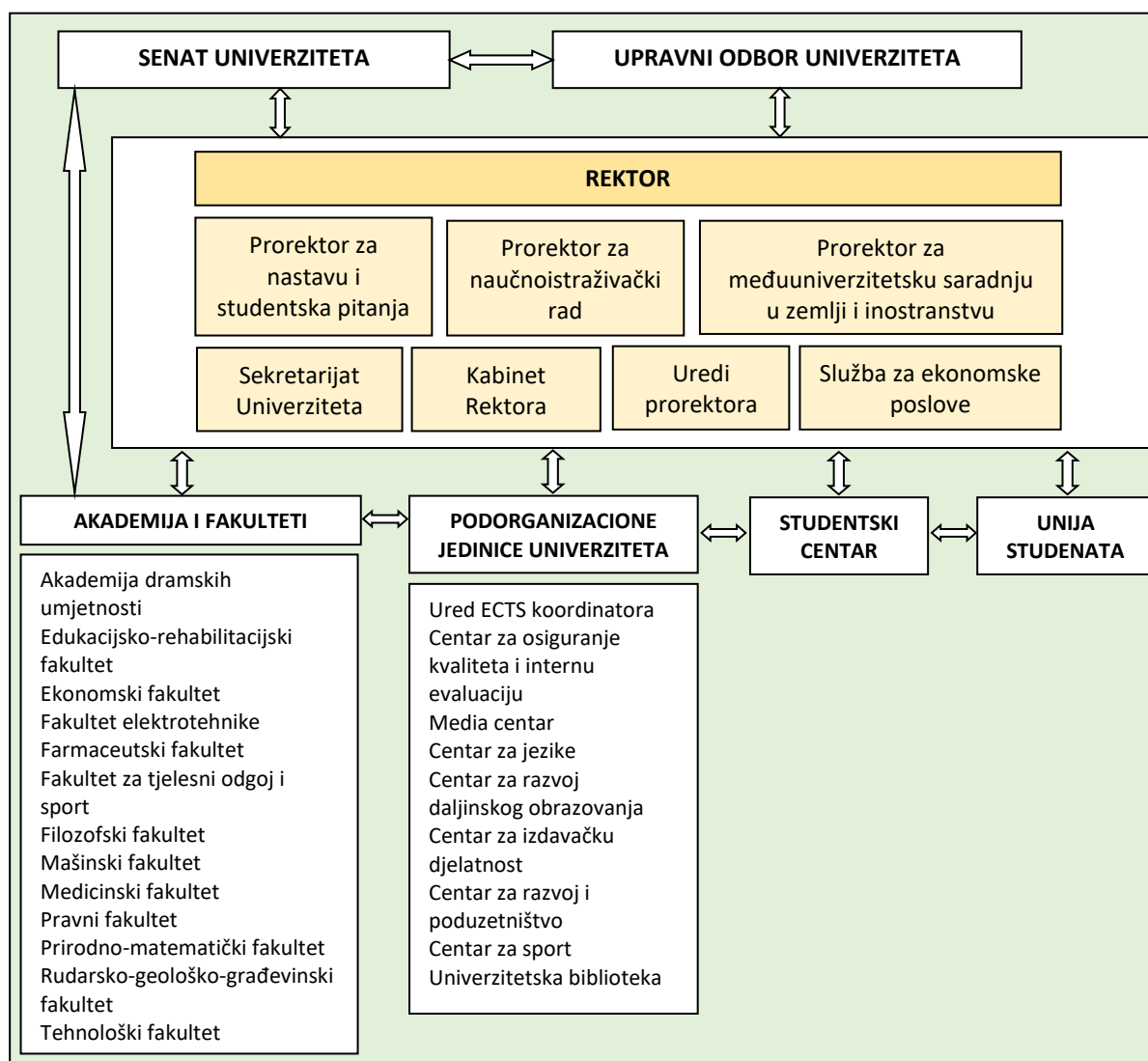
Moto: Budi obrazovan, kreativan i poduzetan.

1.4. Organizaciona struktura UNTZ-a

Današnja unutrašnja organizaciona struktura Univerziteta definisana je članovima 24., 25. i 26. Statuta Univerziteta u Tuzli [2]. U Poglavlju V Statuta definisane su „Organizacione jedinice“, u Poglavlju VI „Organi Univerziteta“, a u Poglavlju VII „Poslovne funkcije i podrška nastavi“.

Organizacione jedinice Univerziteta čine fakulteti, Akademija i Studentski centar. U organizacionim jedinicama se izvode naučno-nastavni, naučno-istraživački i umjetničko-istraživački programi visokog obrazovanja na tri ciklusa studija. Organizacione jedinice nemaju pravni subjektivitet, ali imaju određena ovlaštenja u pravnom prometu, u okviru naučno-istraživačkog rada i poseban obračun rezultata poslovanja, te su sa tim ovlaštenjima upisani u sudski registar.

Organe Univerziteta čine **Upravni odbor**, kao organ upravljanja, **Senat**, kao najviše izabrano akademsko tijelo i **Rektor**, kao organ rukovođenja. Međusobna povezanost organa Univerziteta prikazana je na slici 1.

Slika 1 - Organizaciona struktura upravljanja Univerzitetom [1]

2. SISTEM OSIGURANJA KVALITETA UNTZ-a

2.1. Politika osiguranja kvaliteta

Sistem osiguranje kvaliteta na UNTZ-u definisan je aktom „Politika osiguranja kvaliteta Univerziteta u Tuzli“ [3], usvojenim od strane Senata Univerziteta u martu 2011. godine. U okviru dokumenta definisana je Izjava o politici kvaliteta, koja se navodi u cjelosti.

Izjava o politici kvaliteta

Osnovni ciljevi osiguranja kvaliteta Univerziteta u Tuzli su: bolja spremnost za ispunjenje istraživačke i obrazovne funkcije, kvalitet kao cilj (rad bez grešaka), zadovoljstvo korisnika usluga (studenti i društvena zajednica), težnja ka izvrsnosti, veća vrijednost za uloženi novac, transformacija univerziteta, poboljšanje univerziteta i kvalitet kao instrument unaprjeđenja efikasnosti. Cilj izgradnje sistema kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli je zadovoljan student kroz pozitivno iskustvo na fakultetu/ADU - od prijave za upis na fakultet/ADU, preko predavanja, ispita i diplome do zapošljavanja i cjeloživotnog obrazovanja. Kvaliteta nastavnog procesa je sposobnost Univerziteta odnosno nastavnika, saradnika, upravljačkih organa i službi da zadovolje potrebe studenata. Student je u središtu sistema praćenja, osiguranja i unaprjeđenja kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli. Rad ureda, službi, organizacionih jedinica i uprave univerziteta, naučni i stručni rad nastavnika se procjenjuju kroz prizmu iskustva studiranja na Univerzitetu. Student je subjekt sistema, a sistem se koristi da prati, procijeni i poboljša kvalitetu studentskog iskustva tokom studiranja. Ostvarenjem ovog cilja postiže se zadovoljstvo svih učesnika u sistemu - studenata, nastavnika, uprave, prateće administracije i društvene zajednice, a što je preduslov učinkovitog uklapanja u globalne tokove savremenog evropskog i svjetskog prostora visokog obrazovanja. Na osnovu nivoa znanja stručnih i naučnih kadrova, Univerzitet u Tuzli je u mogućnosti da ostvari nastavni, naučni i stručni kvalitet na visokom nivou u skladu sa procesima evropske integracije visokog obrazovanja, predviđenih Bolonjskom deklaracijom, i da kvalitetom pruženih usluga osigura kako povjerenje i zadovoljstvo studenata, tako i privrede i društva u cjelini. Osnovni principi na kojima se zasniva politika kvaliteta su:

- *kvalitetno i permanentno ispunjavanje svih zahtjeva okruženja,*
- *sistem upravljanja kvalitetom usmjeren na stalno poboljšanje obrazovnog procesa i svih procesa rada i stalno inoviranje procesa rada u skladu sa dostignućima nauka,*
- *kriteriji kvaliteta u obavljanju zadataka svih zaposlenih na najbolji način,*
- *timski rad u cilju unaprjeđenja nauke i prakse,*
- *usaglašenost sa procesima evropske integracije visokoškolskog obrazovanja,*
- *maksimalan i inovativan kvalitet u svim fazama procesa rada,*
- *dokumentiranost procesa rada,*
- *potpuna literaturna potkrijepljenost nastavnih procesa,*
- *ostvaren savremeni nivo efektivnosti, racionalnosti i kvaliteta u procesu rada.*

U provođenju politike kvaliteta, Univerzitet u Tuzli ostvaruje svestranu saradnju sa naučnim institucijama i korisnicima rezultata nastavnog, naučnog, umjetničkog i stručnog rada Univerziteta. Svaki uposlenik na Univerzitetu treba da se pridržava propisane dokumentacije sistema kvaliteta, pri čemu svojom kreativnošću treba da daje doprinos unaprjeđenju sistema kvaliteta i procesa rada, razvija kulturu kvaliteta i svoje zadatke izvršava u duhu

utvrđene politike kvaliteta. Univerzitet u Tuzli je uspostavio, te primjenjuje i održava sistem upravljanja kvalitetom i stalno poboljšava njegovu efikasnost. Sistemom upravljanja kvalitetom na Univerzitetu obuhvaćeni su svi procesi neophodni za realizaciju utvrđene politike kvaliteta i ciljeva kvaliteta.

Dokument Politika osiguranja kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli, pored Izjave o politici kvaliteta, sadrži poglavlja: Sistem upravljanja kvalitetom, Politika kvaliteta i odgovornosti, Upravljanje resursima, Realizacija djelatnosti Univerziteta, Vrednovanje, analize i poboljšanja, Evaluacija sistema kvaliteta obrazovanja, u kojima je opisan proces uspostave sistema upravljanja kvalitetom, njegove primjene i održavanja.

2.2. Sistem upravljanja kvalitetom

Senat je najviši akademski organ na Univerzitetu kojeg čine:

- a) Rektor, koji je predsjedavajući Senata po funkciji;
- b) po dva člana Senata sa svakog fakulteta/ADU iz reda nastavnika koji su članovi NNV/UNV, a koje na prijedlog Dekana tajnim glasanjem bira NNV/UNV;
- c) pet predstavnika iz reda redovnih studenata, od kojih tri minimalno sa druge godine prvog ciklusa studija i po jedan sa drugog i trećeg ciklusa studija, a koje bira studentski predstavnički organ i
- d) jedan predstavnik tržišta rada, kojega, na prijedlog Privredne komore Kantona, imenuje Upravni odbor.

Rektor je organ rukovođenja Univerziteta kojeg bira Senat.

Struktura i međusobna povezanost organa Univerziteta prikazani su na slici 1.

Rektorat, putem kojeg se rukovodi i organizuje rad na Univerzitetu čine:

- Rektor,
- prorektori,
- direktor za ekonomske poslove,
- generalni sekretar Univerziteta (dalje: sekretar Univerziteta), te
- dekani fakulteta/Akademija i
- direktor Studentskog centra.

Radom Univerziteta rukovodi Rektor, a u radu mu pomažu rukovodioci organizacionih i podorganizacionih jedinica – nosioci funkcija, čija su ovlaštenja i odgovornosti, odnosno opis poslova i radnih zadataka bliže utvrđeni Statutom i opštim aktima i to:

- a) Prorektor za nastavu i studentska pitanja;
- b) Prorektor za naučno – istraživački rad;
- c) Prorektor za međuuniverzitetsku saradnju u zemlji i inostranstvu;
- d) Dekani;
- e) Direktor za ekonomske poslove;
- f) Sekretar Univerziteta;
- g) Direktor Studentskog centra, te (po ukazanoj potrebi), i
- h) Druga rukovodna lica (voditelji centara, šefovi službi i dr).

Rektor, u skladu sa svojim ovlaštenjima, ima pravo na samostalno donošenje odluka u domenu rukovođenja, u skladu sa zakonom i ovim Statutom.

Dekan je organ rukovođenja fakultetom/Akademijom. Dekan je odgovoran za zakonitost rada fakulteta/Akademije.

Organizacionu strukturu osiguranja kvaliteta na nivou Univerziteta čine Centar za osiguranje kvaliteta i internu evaluaciju (u daljem tekstu: Centar) i Odbor za upravljanje kvalitetom (u daljem tekstu: Odbor).

Centar ima koordinirajuću ulogu u osiguranju kvaliteta. Zadaci Centra su:

- stvaranje mreže za unapređivanje i osiguranje kvaliteta i integriranje Univerziteta u nacionalnu i internacionalnu mrežu za unapređenje kvaliteta,
- koordiniranje inicijativa za provođenje razvojnih programa u svrhu kontinuiranog osiguranja i unapređenja kvaliteta,
- praćenje pokazatelja definisanih dokumentom «Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju»,
- poticanje stalnih rasprava o kvaliteti, širenje kulture kvalitete u akademskoj i neakademskoj javnosti,
- razvijanje postupaka interne i eksterne evaluacije,
- osiguravanje povratnih informacija od strane studenata i usmjeravanje njihovih sugestija, prijedloga i kritika,
- prikupljanje informacija o kvaliteti od svih korisnika sistema,
- poticanje stručnog usavršavanja nastavnika, saradnika, menadžmenta i administrativnog osoblja,
- poštivanje standarda i smjernica u oblasti osiguranja kvaliteta u Bosni i Hercegovini, kao i ostalih dokumenata iz oblasti osiguranja kvaliteta, koji obavezuju Univerzitet.

Organi i Tijela Centra su:

- Voditelj Centra,
- Vijeće Centra,
- Odbor za upravljanje kvalitetom

Vijeće Centra je savjetodavno tijelo Senata koje planira, upravlja i analizira postupke evaluacije cjelokupnog sistema obrazovanja i naučno-istraživačkog rada na Univerzitetu.

Vijeće Centra čine:

- voditelj Centra,
- prorektor za nastavu i studentska pitanja,
- prorektor za naučno-istraživački rad,
- prorektor za međuuniverzitetsku saradnju u zemlji i inostranstvu,
- direktor za ekonomske poslove,
- zaposlenik rektorata zadužen za unapređenje kvaliteta, kojeg imenuje Rektor,
- tri studenta koje imenuje Studentski predstavnički organ Univerziteta.

Odbor je savjetodavno tijelo Senata i Kolegija Rektora koje planira, upravlja i analizira postupke evaluacije cjelokupnog naučno-istraživačkog i nastavnog procesa na Univerzitetu. Odbor se sastoji od po jednog člana iz reda nastavnika, saradnika, studenata i administrativnog osoblja koje predlažu dekani fakulteta/Akademije, a imenuje Senat Univerziteta, te članovi ureda/službi Univerziteta koje imenuje Rektor.

Odbor UNTZ-a organizira, koordinira i provodi postupke evaluacije (interne i eksterne) i razvija unutrašnje mehanizme osiguravanja i unapređenja kvaliteta posebno s obzirom na slijedeće elemente:

- organizira, koordinira i provodi postupke interne i eksterne evaluacije,
- razvija i prikuplja indikatore kvaliteta,
- osigurava učešće studenata u praćenju kvaliteta provođenja studija,
- istražuje uspješnost studiranja i uzroka nekvalitetnog, neefikasnog i predugog studiranja,
- provodi institucijsko istraživanje kvaliteta,
- provodi studentske ankete,
- provodi anketiranje zaposlenika UNTZ-a
- istražuje kompetencije nastavnog osoblja,
- potiče usavršavanje univerzitetskih nastavnika (cjeloživotno obrazovanje),
- potiče usavršavanje administrativnog i tehničkog osoblja,
- istražuje kvalitetu opštih i specifičnih kompetencija ostvarenih studijskim programom,
- definira i uvodi standardne procedure u administrativnom dijelu fakulteta/Akademije.

U odnosu na prethodno pobrojane elemente, Odbor daje preporuke dekanima organizacionih jedinica Univerziteta da razmotre i poduzmu odgovarajuće mjere u odnosu ne iste, te podnesu izvještaj o provedenim naknadnim aktivnostima Odboru i NNV-u fakulteta, a po potrebi i Senatu Univerziteta.

Glavni postavljeni cilj u procesu razvoja sistema kvaliteta na UNTZ-u je zadovoljan student kroz pozitivno iskustvo na fakultetu/ADU, od prijave za upis na fakultet/ADU, preko predavanja, ispita i diplome do zapošljavanja i cjeloživotnog obrazovanja [3]. Ostali ciljevi definisani u Politici kvaliteta su:

- zadovoljavanje potreba korisnika (studenata) u nastavnom procesu I ciklusa, II ciklusa i III ciklusa studija kao i stalno stručno usavršavanje;
- izvođenje naučno-istraživačkih projekata, samostalno, odnosno u saradnji sa drugim organizacijama iz zemlje i inostranstva;
- razvijanje izdavačke djelatnosti štampanih i elektronskih publikacija;
- stalna usuglašenost s aktuelnim naučnim i stručnim saznanjima;
- zadovoljavanje potreba ostalih korisnika iz oblasti usluga Univerziteta;
- stalno unaprjeđivanje sistema upravljanja kvalitetom.

U svrhu postizanja pobrojanih ciljeva, menadžment UNTZ-a i organizacionih jedinica periodično analizira sistem upravljanja kvalitetom, kako bi se kontrolisala efikasnost sistema i njegova usklađenost sa usvojenom politikom i ciljevima kvaliteta. Rezultati analize su:

- izvještaji internih i eksternih evaluacija sistema kvaliteta,
- izvještaji o mjerenju zadovoljstva korisnika,
- primjedbe, prijedlozi i sugestije zainteresovanih strana i izvještaji efekata procesa rada,
- promjene nastale u organizaciji,
- promjene zakona, propisa i internih akata,
- analize finansijskih efekata.

Prethodno pobrojane analize periodično se razmatraju na sjednicama Naučno-nastavnih vijeća fakulteta i Senata Univerziteta u Tuzli.

2.3. Akti na kojima se zasniva sistem upravljanja kvalitetom na UNTZ

U Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine [5] naglašeno je da „Bosna i Hercegovina prihvata strateške ciljeve u oblasti visokog obrazovanja izražene u Deklaraciji evropskih ministara visokog obrazovanja iz Bolonje, kao i kasniji razvoj Bolonjskog koncepta“, koji se temelji na:

- Unapređenju mobilnosti studenata, profesora, naučnika i administrativnih uposlenika;
- Prihvatanju sistema utemeljenog na preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom nivou studija;
- Uvođenju dodatka diplomi (Diploma Supplement) kako bi se unaprijedilo zapošljavanje evropskih građana i međunarodna konkurentnost evropskog sistema visokog obrazovanja;
- Uvođenju ECTS bodovnog sistema;
- Unapređenju cjeloživotnog učenja i obrazovanja;
- Stvaranju mogućnosti za fleksibilnije načine učenja, što uključuje i postupke za priznavanje prethodnog učenja (stečenog znanja ili prethodno naučenog);
- Razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira kompatibilnih sa usvojenim kvalifikacijskim okvirom za Evropsko područje visokog obrazovanja;
- Uspostavljanju čvršćih veza između Evropskog prostora visokog obrazovanja i Evropskog istraživačkog prostora;
- Unapređenju zapošljavanja;
- Jačanju socijalne dimenzije;
- Unapređenju evropske saradnje u osiguranju kvaliteta u cilju razvijanja usporedivih kriterija i metodologija;
- Unapređenju evropske dimenzije u visokom obrazovanju u smislu razvoja nastavnih programa i međuinstitucionalne saradnje.

Planom implementacije, u okviru ciljeva koji se odnose na visoko obrazovanje, između ostalog, određuje se provođenje implementacije Okvirnog Zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini i završetak procesa uključivanja u Evropski prostor visokog obrazovanja i istraživanja, sa efikasnim stopama upisa, dovoljnim fondovima za istraživanje, međunarodnu obrazovnu i naučnu saradnju i razmjenu, te povećanom stopom upisa studenata.

S obzirom da se radi o Okvirnom zakonu i da visoko obrazovanje nije u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine, u članu 63. Okvirnog zakona, propisana je obaveza da se zakoni Republike Srpske i kantonalni zakoni iz oblasti visokog obrazovanja usklade sa odredbama ovog Zakona. Zakon o visokom obrazovanju Tuzlanskog Kantona je u procesu usklađivanja sa Okvirnim Zakonom o visokom obrazovanju i gotovo je u potpunosti usklađen.

Pored Okvirnog zakona, dokumenti koji čine sastavni dio Odluke Vijeća ministara BiH o usvajanju dokumenata potrebnih za implementaciju Bolonjskog procesa u BiH [6] su:

- Okvir za visokoškolske kvalifikacije u BiH,
- Provođenje Okvira za kvalifikacije za visoko obrazovanje u BiH,
- Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH,
- Preporuke za implementaciju osiguranja kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH,
- Državni akcioni plan za priznavanje kvalifikacija u BiH,
- Model Dodatka diplomi za BiH,

- Priručnik za korisnike modela Dodatka diplomi za BiH.

Odlukom Vijeća ministara BiH [7] usvojen je dokument Osnove kvalifikacijskog okvira u BiH. Ovaj dokument je početni dokument procesa izgradnje i uspostave kvalifikacijskog okvira u BiH, a na osnovu Evropskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje, te predstavlja strateško opredjeljenje Bosne i Hercegovine na planu razvoja standarda kvalifikacija koji će omogućiti brži društveno-ekonomski napredak i održivost napretka.

Kvalifikacijski okvir u Bosni i Hercegovini stvorio je pretpostavke za napredak društva u evropskim integracijama ispunjavanjem ciljeva Strategije EU 2020, a to su: povećanje mobilnosti, prilagodljivosti i konkurentnosti radne snage, bolje povezivanje obrazovanja i tržišta rada, omogućavajući građanima evropsku i regionalnu prohodnost njihovih kvalifikacija.

Opšti ciljevi Kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini prepoznaju se kroz četiri glavna smjera djelovanja:

- Povezivanje, olakšavanje komunikacije i stvaranje partnerstva među svim relevantnim zainteresiranim stranama;
- Povezivanje s Evropskim kvalifikacijskim okvirom za cjeloživotno učenje (EQF) i Kvalifikacijskim okvirom Evropskog prostora visokog obrazovanja (QF-EHEA), te na taj način s kvalifikacijskim okvirima drugih zemalja, čime se stvara osnova za jednostavnije priznavanje kvalifikacija iz Bosne i Hercegovine u drugim zemljama, te inostranih kvalifikacija u Bosni i Hercegovini;
- Reforma obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini, što uključuje izradu i uvođenje ishoda učenja u nastavne programe, uspostavu i unaprijeđenje sistema osiguranja kvalitete, povezivanje sa potrebama tržišta rada, mobilnost, te druge potrebe pojedinca i društva;
- Razvoj sistema vrednovanja i priznavanja neformalnog i informalnog učenja, u okviru cjeloživotnog učenja.

Uvažavajući prethodno obrazložene dokumente i iskazano oprijedjeljenje Bosne i Hercegovine uključivanju u Evropski prostor visokog obrazovanja, sistem osiguranja kvaliteta na UNTZ uspostavljen je prema smjernicama prethodno obrazloženih akata i zahtjevima Standarda i smjernica za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG) iz 2005. godine, koji su revidovani i usvojeni na Ministarskoj konferenciji u Jerevanu 14. i 15. maja 2015. godine [8].

Aktivnosti sistema osiguranja kvaliteta na UNTZ-u provode se u smislu praćenja i evaluacije pokazatelja kvaliteta, koji su definisani u slijedećim aktima:

- Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG) [8];
- Odluka o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini [9];
- Odluka o kriterijima za akreditaciju studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini [10];
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u BiH [11];
- Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH [12].

Na prostoru Bosne i Hercegovine nadležnost vanjskog osiguranja kvaliteta ima Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, koja je osnovana Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u BiH kao samostalna upravna organizacija. Agencija obavlja reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova.

Postupci akreditacije definisani su aktima kantonalnih ministarstava iz područja obrazovanja. U Tuzlanskom kantonu postupak akreditacije definisan je Pravilnikom o postupku akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa [13].

Interni akti na kojima se zasniva sistem osiguranja kvaliteta na UNTZ-u su:

- Politika osiguranja kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli [3] i
- Pravilnik o osiguranju kvaliteta Univerziteta u Tuzli [4].

2.4. Mehanizmi praćenja i ocjenjivanja sistema upravljanja kvalitetom

Sistem upravljanja kvalitetom ocjenjuje se kroz praćenje i ocjenjivanje indikatora kvaliteta, definisanih u eksternim aktima osiguranja kvaliteta u visokom obrazovanju (tačka 2.3).

Kontinuirano praćenje indikatora kvaliteta na UNTZ-u prvenstveni je zadatak Centra i Odbora, definisan Pravilnikom osiguranja kvaliteta [4]. Pored Centra i Odbora, u praćenju pojedinih indikatora kvaliteta sudjeluju uredi i službe Univerziteta, te rukovodstva Univerziteta i organizacionih jedinica iz područja njihove nadležnosti.

U tabeli 1 dat je prikaz područja praćenja kvaliteta i pripadajućih nosilaca aktivnosti na UNTZ-u.

Tabela 1 – Područja praćenja kvaliteta i pripadajući nosioci aktivnosti na UNTZ-u

Područja praćenja kvaliteta	Nosioci aktivnosti
Nastava i studentska pitanja	Ured za nastavu i studentska pitanja
Naučno-istraživačke aktivnosti	Ured za pitanja naučnoistraživačkog rada
Aktivnosti profesionalog razvoja nastavnog i nenastavnog osoblja	Rektorat Dekanat Ured za nastavu i studentska pitanja Ured za pitanja naučnoistraživačkog rada Služba za pravne, kadrovske i opšte poslove
Međunarodne aktivnosti	Ured za međuuniverzitetsku saradnju u zemlji i inostranstvu
Resursi	Rektorat Dekanat Ured za nastavu i studentska pitanja Ured za pitanja naučnoistraživačkog rada Služba za ekonomske poslove
Vidljivost Univerziteta	Rektorat Media centar Dekanat

Nadležnosti i odgovornosti pojedinih nosilaca aktivnosti definisane su u aktima Univerziteta. Od 2008. godine usvojen je niz akata u okviru kojih se definišu procedure i postupci osiguranja kvaliteta na UNTZ-u. Posljednje verzije referentnih akata su:

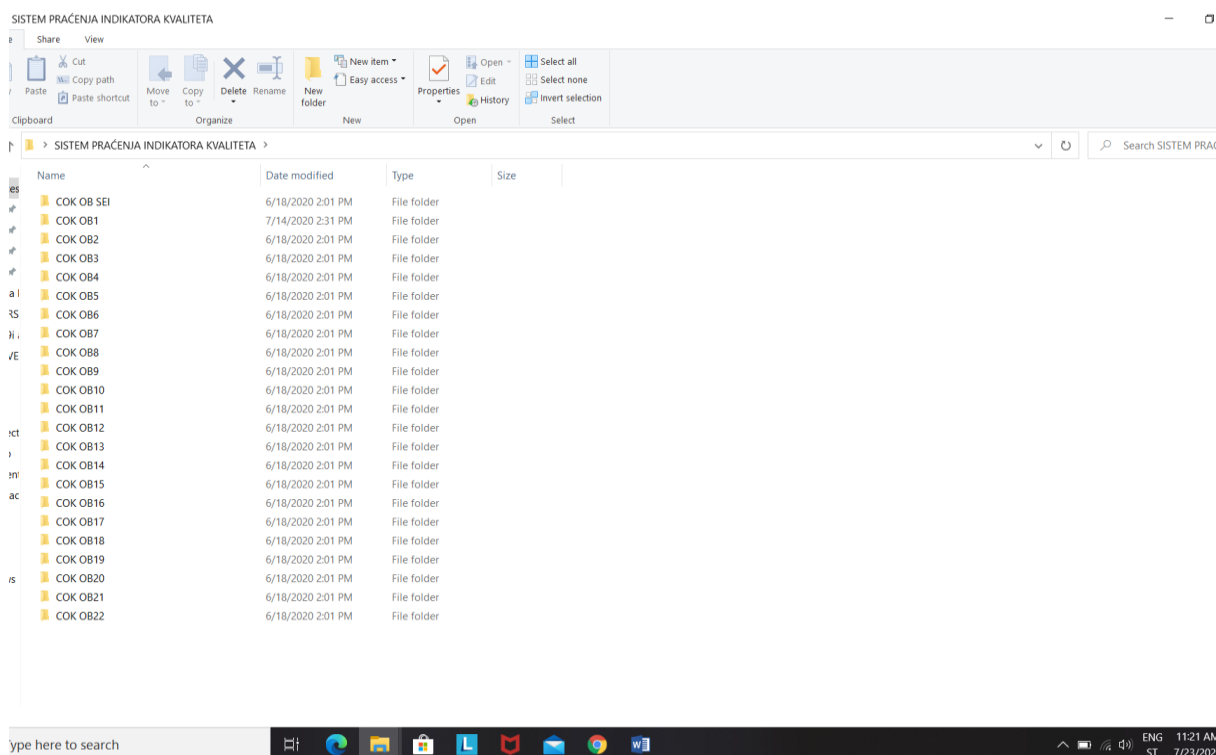
- Statut Univerziteta u Tuzli [14];
- Pravila studiranja na I ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli (Prečišćeni tekst) [15];
- Pravila o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata na Univerzitetu u Tuzli (Prečišćeni tekst) [16];
- Pravilnik o završnom radu na prvom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli [17];
- Odluka o izmjeni Pravila studiranja na drugom ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli – Prečišćeni tekst [18];
- Pravilnik o završnom magistarskom radu na drugom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli [19];
- Pravilnik o trećem ciklusu - doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli (Prečišćeni tekst) [20];
- Procedure donošenja i evaluacije studijskih programa [21];
- Pravilnik o međunarodnoj mobilnosti [22];
- Smjernice za izradu studijskih programa III ciklusa studija [23];
- Pravilnik o načinu formiranja repozitorija doktorskih disertacija na Univerzitetu u Tuzli [24];
- Strategija osiguranja kvaliteta Univerziteta u Tuzli 2017-2022 [25];
- Akcioni plan za provođenje preporuka o akreditaciji Univerziteta u Tuzli 2017-2022 [26];
- Pravilnik o zajedničkom doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli [27];
- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o zajedničkom doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli [28];
- Pravila i procedure za prijem i upis studenata u prvu godinu prvog i integriranog prvog i drugog ciklusa studija na Univerzitetu u Tuzli [29];
- Procedure za izradu plana realizacije nastave za prvi, drugi i treći ciklus studija [30];
- Odluka - Plan borbe protiv korupcije Univerziteta u Tuzli sa Akcionim planom za provođenje i Plan integriteta [31];
- Plan borbe protiv korupcije Univerziteta u Tuzli sa Akcionim planom za provođenje [32];
- Pravilnik o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave [33];
- Pravilnik o načinu i postupku priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija na Univerzitetu u Tuzli [34];
- Pravilnik o usavršavanju zaposlenika [35];
- Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o usavršavanju zaposlenika [36];
- Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabavki roba, usluga i radova na Univerzitetu u Tuzli [37];
- Pravilnik o radu s korisnicima usluga Univerzitetske biblioteke [38];
- Pravilnik o načinu formiranja repozitorija doktorskih disertacija na Univerzitetu u Tuzli [39].

Navedeni akti se periodično revidiraju i poboljšavaju što je vidljivo iz dinamike izmjena i dopuna akata (<http://www.untz.ba/index.php?page=akti>).

Prema Pravilniku o osiguranju kvaliteta Univerziteta u Tuzli [4], član 15. analizirani indikatori kvaliteta sistematizuju se jednom godišnje u vidu samoevaluacijskih izvještaja Univerziteta, samoevaluacijskih izvještaja organizacionih jedinica i izvještaja o ocjeni kvaliteta studijskih programa. Pomenute izvještaje izrađuju komisije, koje imenuje Senat Univerziteta ili Naučno- nastavno Vijeće fakulteta/Akademije, a koje čine predstavnici nastavnog osoblja,

nenastavnog osoblja i studenti. Odbor rukovodi postupcima samoevaluacije. Pošto se statistički podaci praćenja pojedinih indikatora kvaliteta arhiviraju u Centru, isti koordinira aktivnosti samoevaluacije organizacionih jedinica i Univerziteta.

Na UNTZ-u je uspostavljen sistem praćenja indikatora kvaliteta, unutar kojeg su definisani obrasci za evaluaciju pojedinih indikatora, usklađenih sa pojedinačnim akreditacionim kriterijima Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (Slika 2).

Slika 2 – Mapa Sistem praćenja indikatora kvaliteta

U Tabeli 2 prezentirani su naslovi i sistem označavanja obrazaca sistema praćenja indikatora kvaliteta.

Tabela 2 – Obrasci sistema praćenja indikatora kvaliteta

OZNAKA OBRASCA	NASLOV OBRASCA
cok ob sei untz	Obrazac samoevaluacijskog izvještaja Univerziteta
cok ob sei f	Obrazac samoevaluacijskog izvještaja fakulteta/Akademije
cok ob oksp	Obrazac izvještaja o ocjeni kvaliteta studijskih programa
cok ob 1	Statistički podaci o studentima i akademskom osoblju
cok ob 2	Inoviranje studijskih programa
cok ob 3	Statistički podaci o žalbama studenata
cok ob 4	Izveštaj o međunarodnim aktivnostima
cok ob 5	Dostupnost nastavnika/saradnika studentima
cok ob 6	Statistički podaci o odobrenim mentorstvima po studijskim programima
cok ob 7	Statistički podaci o izdatim diplomama po studijskim programima
cok ob 8	Statistički podaci o odbranjenim doktorskim disertacijama
cok ob 9	Statistički podaci o akademskom osoblju
cok ob 10	Statistički podaci o opterećenosti nastavnika i saradnika

cok ob 11	Izvještaj o naučnoistraživačkim projektima
cok ob 12	Izvještaj o aktivnostima naučnoistraživačkog rada
cok ob 13	Statistički podaci o komercijalizovanim projektima
cok ob 14	Statistički podaci o citiranosti akademskog osoblja
cok ob 15	Anketiranje zaposlenog akademskog osoblja
cok ob 16	Anketiranje zaposlenog neakademskog osoblja
cok ob 17	Analiza stanja resursa
cok ob 18	Analiza bibliotečkih resursa
cok ob 19	Statistički podaci o administrativnom i pomoćnom osoblju
cok ob 20	Anketiranje studenata
cok ob 21	Statistički podaci o prolaznosti studenata
cok ob 22	Statistički podaci o stepenu zaposlenosti svršenih studenata

Obrascima **cok ob sei untz**, **cok ob sei f** i **cok ob sei oksp** osigurana je uniformnost izvještaja interne evaluacije sistema kvaliteta. Izvještaji interne evaluacije organizacionih jedinica sastoje se od tekstualnog dijela i priloga. Prilozi izvještaja su **obraci cok ob 1 – cok ob 22**. U prilozima (obracima) su statistički podaci i detaljni opisni podaci sa prijedlozima mjera (komentarima menadžmenta). U tekstualnom dijelu izvještaja ocjenjuju se pojedinačni akreditacioni kriteriji kroz analizu podataka prezentiranih u prilozima. Na osnovu analize, na kraju izvještaja radi se SWOT analiza i donose zaključci koji predstavljaju ulazne podatke za planiranje mjera za poboljšanje.

U obrascima **cok ob 1 – cok ob 22** analiziraju se slijedeći pokazatelji:

- **cok ob 1** – broj studenata i akademskog osoblja u petogodišnjem periodu,
- **cok ob 2** – trendovi promjene fonda sati predavanja i vježbi prilikom inoviranja studijskih programa,
- **cok ob 3** – broj zaprimljenih i rješениh žalbi studenata,
- **cok ob 4** – broj međunarodnih projekata, mobilnosti studenata i nastavnika, broj posjeta drugim institucijama i sa drugih institucija, broj međunarodnih sporazuma, studijskih programa na stranim jezicima i zajedničkih studijskih programa sa drugim institucijama,
- **cok ob 5** – dostupnost nastavnika i saradnika kroz analizu učestalosti i obima konsultacija sa studentima,
- **cok ob 6** - broj mentorstva po studijskim programima i nastavnicima u petogodišnjem periodu
- **cok ob 7** – broj diploma po studijskim programima u petogodišnjem periodu
- **cok ob 8** – broj odbranjenih doktorskih disertacija u petogodišnjem periodu
- **cok ob 9** – stepen pokrivenosti nastave vlastitim kadrom
- **cok ob 10** – stepen opterećenosti nastavnika i saradnika
- **cok ob 11** – broj samofinansirajućih projekata, broj projekata u saradnji sa privredom, broj projekata finansiranih iz BH fondova, broj projekata finansiranih iz EU i ostalih fondova iz inostranstva,
- **cok ob 12** – broj objavljenih patenata, broj objavljenih naučnih/umjetničkih radova, broj objavljenih monografija, udžbenika, knjiga, učešće na konferencijama,
- **cok ob 13** – broj komercijalizovanih projekata,
- **cok ob 14** – broj citata akademskog osoblja,

- **cok ob 15** - ocjena zadovoljstva nastavnog osoblja uslovima rada na Univerzitetu u Tuzli, statistički obrađeni parametri srednja ocjena i standardna devijacija,
- **cok ob 16** - ocjena zadovoljstva nenastavnog osoblja uslovima rada na Univerzitetu u Tuzli, statistički obrađeni parametri srednja ocjena i standardna devijacija,
- **cok ob 17** – površina učioničkih prostora/broj studenata, ukupna površina/broj studenata, broj računara u nastavnom procesu,
- **cok ob 18** – stepen iskorištenosti bibliotečkih resursa u nastavnom procesu, površina biblioteka/broj studenata, broj knjiga/broj studenata, broj referentnih knjiga/broj studenata,
- **cok ob 19** – broj administrativnog i pomoćnog osoblja,
- **cok ob 20** - studentska evaluacija kvaliteta izvođenja nastave, statistički obrađeni parametri srednja ocjena i standardna devijacija,
- **cok ob 21** – analiza prolaznosti po predmetima, ispitnim rokovima, na nivou akademske godine
- **cok ob 22** – stepen zapošljivosti diplomanata

Obrasci **cok ob 1** - **cok ob 22** arhiviraju se u elektronskom dijelu arhive sistema kvaliteta na organizacionim jedinicima i u Centru za osiguranje kvaliteta i internu evaluaciju. U Centru se provodi statistička obrada podataka iz obrazaca, koja se dostavlja na uvid rukovodećim organima Univerziteta, putem Odbora.

3. STANDARDI OSIGURANJA KVALITETA UNTZ-a

3.1. Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG)

Sistem osiguranja kvaliteta UNTZ-a zasniva se na standardima i smjernicama za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG) [8].

Zahtjevi ESG-a su:

- ESG 1.1 Ustanove treba da imaju politiku za obezbjeđivanje kvaliteta koja je objavljena i koja čini dio njihovog strateškog upravljanja. Interne zainteresovane strane treba da izrade tu politiku i da je provode putem odgovarajućih struktura i procesa, pritom uključujući eksterne zainteresovane strane.
- ESG 1.2 Ustanove treba da imaju procese za izradu i odobravanje svojih programa. Programi treba da budu izrađeni na takav način da ispunjavaju ciljeve koji se postavljaju pred njih, uključujući i planirane ishode učenja. Kvalifikacije koje su rezultat programa treba da su jasno određene i navedene, te da se odnose na tačan nivo u sklopu domaćeg kvalifikacionog okvira za visoko obrazovanje a samim tim i na Okvir za kvalifikacije u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

- ESG 1.3 Ustanove treba da osiguraju da se programi izvode na način kojim se studente stimuliše da preuzmu aktivnu ulogu u kreiranju procesa učenja, te da se taj pristup odražava na provjeru znanja studenata.
- ESG 1.4 Ustanove treba na dosljedan način da primjenjuju prethodno definisane i objavljenje propise koji obuhvataju sve faze studentskog „životnog ciklusa“, npr. prijem studenata, njihovo napredovanje kroz studije, priznavanje i certifikaciju.
- ESG 1.5 Ustanove treba da se uvjere u kompetentnost svog nastavnog osoblja. Treba da primjenjuju pravične i transparentne procese kod zapošljavanja i kod razvoja zaposlenih.
- ESG 1.6 Ustanove treba da imaju odgovarajuća sredstva za aktivnosti u oblasti učenja i podučavanja i da se postaraju da su obezbjeđeni adekvatni i lako dostupni resursi za učenje i podrška studentima.
- ESG 1.7 Ustanove treba da osiguraju da u svrhu djelotvornog upravljanja svojim programima i drugim aktivnostima prikupljaju, analiziraju i koriste relevantne informacije.
- ESG 1.8 Ustanove treba da objavljuju informacije o svojim aktivnostima, uključujući programe, koje su jasne, tačne, objektivne, aktuelne i lako dostupne.
- ESG 1.9 Ustanove treba da prate i periodično revidiraju svoje programe kako bi osigurale da se njima postižu ciljevi koji su postavljeni pred njih i da odgovaraju potrebama studenata i društva. Te revizije treba da vode kontinuiranom poboljšanju programa. Svaka mjera koja se planira ili preuzima kao rezultat tih aktivnosti treba da se saopšti svim zainteresovanim stranama.
- ESG 1.10 Ustanove u određenim ciklusima treba da prođu kroz proces spoljašnjeg obezbjeđivanja kvaliteta u skladu sa ESG-om.

3.2. Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH

Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini definisani su Odlukama [9] i [11] Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, a u skladu sa zahtjevima ESG-a [8] i Standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH [12]. U gore navedenim Odlukama definisano je deset (10) kriterija, i to:

Kriterij **a** - Politika osiguranja kvaliteta

Kriterij **b** - Izrada i odobravanje programa

Kriterij **c** - Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta

Kriterij **d** - Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje

Kriterij **e** - Nastavno osoblje

Kriterij **f** - Resursi za učenje i podrška studentima

Kriterij **g** - Upravljanje informacijama

Kriterij **h** - Informisanje javnosti

Kriterij i - Kontinuirano praćenje i periodična revizija programa
Kriterij j - Periodično vanjsko osiguranje kvaliteta

Unutar pojedinih kriterija definisani su podkriteriji koji se ocjenjuju u sklopu procesa samoevaluacije na UNTZ-u, a u skladu sa Pravilnikom o osiguranju kvaliteta [4].

Kriteriji za akreditaciju studijskih programa definisani su u Odluci o kriterijima za akreditaciju studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini [10]. Definisano je deset (10) kriterija, i to:

- Kriterij 1 - Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa
- Kriterij 2 - Kreiranje i usvajanje studijskih programa
- Kriterij 3 - Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta
- Kriterij 4 - Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje
- Kriterij 5 - Ljudski potencijali
- Kriterij 6 - Resursi i finansiranje
- Kriterij 7 - Upravljanje informacijama o studijskim programima
- Kriterij 8 - Informisanje javnosti o studijskim programima
- Kriterij 9 - Kontinuirano praćenje, periodična evaluacija i revizija studijskih programa
- Kriterij 10 - Mobilnost akademskog osoblja i studenata

Podkriteriji za akreditaciju studijskih programa ocjenjuju se u sklopu procesa ocjene kvaliteta studijskih programa, definisanog u Pravilniku o osiguranju kvaliteta [4].

Pojedini podkriteriji za akreditaciju Univerziteta i studijskih programa obrazloženi su u tački 4.

3.3. Indikatori kvaliteta

Na osnovu zahtjeva definisanih u dokumentima (aktima) [8], [9], [10], [11] i [12], definisani su indikatori kvaliteta koji se prate u sklopu procesa samoevaluacije kvaliteta na UNTZ-u, i to:

- **Odnos broja sati predavanja i broja sati vježbi (pozitivni efekti inoviranja studijskog programa) (cok ob2)**
- **Procenat učešća praktične nastave (pozitivni efekti inoviranja studijskog programa) (cok ob2)**
- **Stopa zaposlenosti diplomiranih studenata (odnos broja zaposlenih i broja diplomiranih studenata) (cok ob22)**
- **Stopa diplomiranja (odnos broja svršenih studenata i broja upisanih studenata) (cok ob1; cok ob7)**
- **Stopa prelaza studenata sa prvog na drugi ciklus (cok ob1)**
- **Stopa ispisivanja studenata po studijskim programima (cok ob1)**
- **Stopa uspješnosti studenata (prolaznost studenata na nivou akademske godine po pojedinim studijskim programima i studijskim godinama) (cok ob21)**

- **Popularnost studijskog programa unutar institucije i u odnosu na isti studijski program na drugim institucijama (odnos broja studenata na studijskom programu i broja studenata na instituciji) (cok ob1)**
- **Odnos prosječne ocjene na studijskom programu i prosječne ocjene na nivou institucije (cok ob21)**
- **Odnos prosječne dužine studiranja i formalnog trajanja studijskog programa**
- **Prosječna dužina trajanja statusa apsolvanta i imatrikulanta**
- **Broj žalbi (trend podataka) (cok ob3)**
- **Plan i aktivnosti razvoja univerzitetskog kadra (odnos broja studenata i broja nastavnog osoblja, stepen opterećenosti nastavnika nastavom, stepen pokrivenosti nastave vlastitim kadrom, struktura akademskog osoblja (broj redovnih, vanrednih profesora, docenata, viših asistenata, asistenata), prosječna starost nastavnog osoblja) (cok ob1; cok ob9; cok ob10)**
- **Publiciranje naučno-istraživačkog rada (broj radova, patenata, knjiga, monografija,...) (trendovi podataka) (cok ob12)**
- **Broj naučno-istraživačkih projekata, projekata saradnje sa privredom, komercijalizovanih NIR projekata, učešća na konferencijama (trendovi podataka) (cok ob11; cok ob12; cok ob13)**
- **Vidljivost naučno-istraživačkog rada (citiranost nastavnog osoblja) (trendovi podataka) (cok ob14)**
- **Međunarodne aktivnosti (broj međunarodnih projekata, broj mobilnosti studenata i nastavnog osoblja, broj međunarodnih sporazuma, broj studijskih programa na stranim jezicima, broj zajedničkih studijskih programa sa drugim institucijama) (trendovi podataka) (cok ob4)**
- **Uslovi za akademsko napredovanje studenata (broj mentorstva na drugom i trećem ciklusu) (trendovi podataka) (cok ob6; cok ob8)**
- **Resursi (odnos minimalne površine objekata i broja studenata) (cok ob17)**
- **Resursi (odnos broja računara i broja studenata) (cok ob17)**
- **Resursi (odnos površine bibliotečkog prostora i broja studenata) (cok ob18)**
- **Resursi (odnos broja bibliotečkih jedinica i broja studenata) (cok ob18)**
- **Resursi (stepen iskorištenosti bibliotečkih jedinica u nastavnom procesu) (cok ob18)**
- **Odnos broja administrativnog osoblja i broja nastavnog osoblja (cok ob1; cok ob19)**
- **Broj posjetitelja na web stranicama (trendovi podataka)**
- **Vidljivost u drugim medijima (facebook, instagram,...)**
- **Broj ALUMNI članova (trendovi podataka)**

4. SAMOEVALUACIJA FAKULTETA/UNIVERZITETA (INSTITUCIONALNA SAMOEVALUACIJA)

Samoevaluacija fakulteta/Univerziteta provodi se u skladu sa Pravilnikom o osiguranju kvaliteta [4], član 15. Forma i sadržaj samoevaluacijskih izvještaja definisani su obrascima **cok ob sei untz** i **cok ob sei f**. U sklopu aktivnosti samoevaluacije ocjenjuju se kriteriji definisani Odlukom o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini [9].

4.1. Kriterij a: Politika osiguranja kvaliteta

4.1.1. Misija i vizija fakulteta/Univerziteta

Izjava o viziji i misiji.

Obrazloženje procesa izrade i implementacije vizije i misije sadrži:

- *na koji način se ostvaruje vizija i misija na fakultetu/Univerzitetu,*
- *na koji način su uključene relevantne zainteresirane strane u proces izrade i implementacije vizije i misije,*
- *na koji način je osigurana javna dostupnost vizije i misije.*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.1.1.

4.1.2. Strategija fakulteta/Univerziteta

Podaci o aktima koji definišu strategiju fakulteta/Univerziteta.

Obrazloženje akata koji definišu strategiju sadrži:

- *kratak opis dijelova strategije koji se odnose na nastavni proces, naučnoistraživački rad i razvoj i doprinos društvenoj zajednici,*
- *kratak opis strateških ciljeva i stepena ostvarenja ciljeva,*
- *kratak opis procedure za provođenje, praćenje i dalji razvoj svoje strategije (akcioni planovi).*
- *na koji način su uključene relevantne zainteresirane strane u proces izrade i implementacije strateških dokumenata,*
- *na koji način je osigurana javna dostupnost strateških dokumenata.*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.1.2.

4.1.3. Osiguranje kvaliteta

Podaci o aktima koji definišu politiku osiguranja kvaliteta i procedure za osiguranje kvaliteta na fakultetu/Univerzitetu.

Obrazloženje sistema osiguranja kvaliteta na fakultetu/Univerzitetu sadrži:

- *opis sistema kvaliteta na fakultetu/Univerzitetu sa jasnim lancem odgovornosti (odgovorna lica),*
- *pregled procedura koje se primjenjuju unutar sistema osiguranja kvaliteta,*
- *način praćenja indikatora kvaliteta,*
- *opis sistema korektivnih mjera, te na koji način unapređuju nastavni proces, istraživački rad i razvoj, razvoj društvene zajednice, upravljačkih poslova, administrativnih poslova i međunarodnih aktivnosti,*

- na koji način su uključene relevantne zainteresirane strane u proces razvoja sistema osiguranja kvaliteta,
 - na koji način se koristi informacioni sistem za procese osiguranja kvaliteta.
- Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.1.3.

4.2. Kriterij b: Izrada i odobravanje studijskih programa

4.2.1. Kreiranje i usvajanje studijskih programa

Podaci o aktima koji definišu procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa, te usklađenost ishoda učenja i sistema ECTS kredita sa važećim kvalifikacionim okvirom.

Obrazloženje akata sadrži:

- kratak opis procedure za kreiranje i usvajanje studijskih programa,
- na koji način se usklađuju ishodi učenja i sistem ECTS kredita sa važećim kvalifikacionim okvirom,
- podatke koji dokazuju da studijski programi na fakultetu/Univerzitetu omogućavaju sticanje znanja i vještina van Univerziteta.

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.2.1.

4.2.2. Inoviranje studijskih programa

Podaci o aktima u kojima se definišu procedure inoviranja studijskih programa.

Obrazloženje akata sadrži:

- kratak opis procedure inoviranja studijskih programa,
- opis provedenih inoviranja i razloga inoviranja (prilog obrazac cok-ob2-F/A),
- opis vidljivih pozitivnih efekata inoviranja sa osvrtom na odnos broja časova predavanja i vježbi, te procenat učešća praktične nastave.

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.2.2.

4.3. Kriterij c: Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija c sadrži:

- na koji način se podstiče motiviranost nastavnika,
- na koji način rezultati studentskih evaluacija utiču na kvalitet podučavanja i motivisanosti akademskog osoblja,
- osvrt o rezultatima uključivanja i motiviranja studenata od strane akademskog osoblja u istraživački, naučno-istraživački i nastavno-obrazovni proces uz odgovarajuće usmjeravanje, konsultacije i podršku,
- odgovarajuće metode podučavanja za prijenos znanja i vještina, te način podsticanja studenata na samostalno učenje i odgovornost.

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na obrazloženje.

4.3.1. Ocjenjivanje i žalbe studenata

Podaci o aktima u kojima se reguliše način polaganja ispita, ocjenjivanja i žalbi studenata.

Obrazloženje akata sadrži:

- *kratak opis na koji način je osiguran pravičan, transparentan i dosljedan način ocjenjivanja studenata,*
- *opis kriterija za ocjenu napretka i uspjeha studenta,*
- *opis metoda ocjenjivanja,*
- *opis procedure podnošenja žalbi studenata i mogućnosti ponovnog ocjenjivanja,*
- *analizu statističkih podataka o žalbama studenata (prilog obrazac cok-ob3-B-F/A).*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.3.1.

4.3.2. Angažman studenata u procesima upravljanja

Podaci o aktima u kojima se reguliše angažman studenata u procesima upravljanja.

Obrazloženje akata sadrži:

- *opis angažmana studenata u procesima upravljanja,*
- *podatke koji dokazuju angažman studenata.*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.3.2.

4.3.3. Međunarodne aktivnosti (mobilnost studenata i zaposlenika Univerziteta)

Podaci o aktima u kojima se regulišu međunarodne aktivnosti.

Obrazloženje akata sadrži:

- *opis međunarodnih aktivnosti fakulteta/Univerziteta,*
- *poseban osvrt na mobilnost studenata i zaposlenika Univerziteta sa statističkim podacima (prilog obrazac cok-ob4-A-F/A)*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.3.3.

4.4. Kriterij d: Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje

Podaci o aktima koji definišu procedure upisa studenata i procedure priznavanja postignuća i vremena studija na drugoj visokoškolskoj ustanovi.

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija d sadrži:

- *podatke da li se procesi i kriteriji upisa provode dosljedno i transparentno, te da li su javno objavljeni,*
- *podatke o proceduri za prikupljanje, praćenje i djelovanje na temelju informacija o napredovanju studenata u toku studija,*
- *način prikupljanja podataka i analize uspjeh studenata (analiza prolaznosti) na nivou studijskog programa,*
- *opis aktivnosti, mjera i preporuka na unapređenju uspjeha studenata na temelju analiza prolaznosti, anketa i mišljenja studenata i nastavnog osoblja,*
- *opis na koji način Univerzitet dosljedno provodi unaprijed utvrđene i objavljene propise koji obuhvataju sve faze studiranja, tj. upis, napredovanje kroz studij i priznavanje stečenih kvalifikacija.*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na obrazloženje.

4.4.1. Akademsko napredovanje studenata

Podaci o aktima kojima se osiguravaju uslovi za akademsko napredovanje studenata i jednake mogućnosti studiranja za različite kategorije studenata.

Obrazloženje akata sadrži opis postupaka/procedura kojima se osiguravaju uslovi za akademsko napredovanje studenata (konsultacije, mentorstva, drugi načini podrške) i jednake mogućnosti studiranja za različite kategorije studenata (strani studenti, studenti sa invaliditetom, vanredni, zaposleni) bez obzira na nacionalnu, etničku, rasnu i spolnu pripadnost.

U priložima (obrasci cok-ob5-F/A i cok-ob6-F/A) daju se podaci o aktivnostima konsultacija sa studentima i mentorisanja studenata.

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.4.1.

4.4.2. Priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja

Podaci o aktima kojima se definiše način priznavanja kvalifikacija i perioda studiranja.

Obrazloženje akata sadrži opis sistema za priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja sa statističkim podacima o priznatim kvalifikacijama i periodu studiranja.

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.4.2.

4.4.3. Izdavanje uvjerenja/potvrde o diplomiranju, diplome i dodatka diplomi

Podaci o aktima kojima se reguliše pravovremeno izdavanje uvjerenja/potvrda o diplomiranju, diploma i dodatka diploma studentima.

Obrazloženje akata sadrži opis na koji način se osigurava pravovremeno izdavanje uvjerenja/potvrda o diplomiranju, diploma i dodatka diploma studentima.

Uz obrazloženje prilažu se obrasci cok-ob7-F/A (Statistički podaci o izdatim diplomama) i cok-ob8-A-F/A (Podaci o odbranjenim doktorskim disertacijama).

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.4.3.

4.5. Kriterij e: Nastavno osoblje

4.5.1. Kadrovska osposobljenost

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija e sadrži:

- opis kadrovske osposobljenosti fakulteta (vlastiti nastavnički i saradnički kadar, vanjski saradnici),
- stepen pokrivenosti nastave vlastitim kadrovima,
- odnos broja studenata i broja nastavnog osoblja,
- starosnu strukturu kadrova,
- referentnost i kompetentnost kadrova,
- analizu opterećenosti akademskog osoblja,
- planove zapošljavanja i planove razvoja karijere zaposlenih.

Prilozi obrazloženja su obrasci cok-ob9-F/A (Statistički podaci o akademskom osoblju) i cok-ob10-F/A (Statistički podaci o opterećenosti nastavnika i saradnika).

4.5.2. Profesionalni razvoj zaposlenih

Podaci o aktima kojima se reguliše profesionalni razvoj zaposlenih.

Obrazloženje akata sadrži:

- opis postupaka/procedura, mogućnosti za razvoj i uslova u pogledu resursa,
- podatke o transparentnosti i pravičnosti procedura kod zapošljavanja i unapređenja zaposlenika, te usklađenosti sa važećim zakonskim propisima,
- podatke o aktivnostima kojima se podstiče profesionalni razvoj zaposlenih,
- podatke o aktivnostima publiciranja naučnoistraživačkog rada,
- podatke o vidljivosti naučnoistraživačkog rada (citiranost nastavnog osoblja),
- podatke o profesionalnom razvoju nenastavnog osoblja.

Prilozi obrazloženja sa statističkim podacima o profesionalnom razvoju akademskog osoblja su obrasci cok-ob8-F/A, cok-ob11-F/A, cok-ob12-F/A, , cok-ob13-F/A i cok-ob14-F/A.

Prilozi sa podacima o zadovoljstvu zaposlenog akademskog i neakademskog osoblja su obrasci cok-ob15-F/A i cok-ob16-F/A.

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 4.5.2.

4.6. Kriterij f: Resursi za učenje i podrška studentima

4.6.1. Analiza resursa

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija f sadrži:

- opis resursa fakulteta u smislu učioničkih prostora, laboratorija, kabineta, laboratorijske opreme, učioničke opreme, računarske opreme, prostora za pojedinačno i grupno učenje, prostorija administrativnog i pomoćnog osoblja, pratećih prostorija,
- opis stanja resursa,
- opis postupaka i procedura ocjene stanja i načina obnavljanja resursa sa linkovima akata koji definišu procedure.
- podatke o resursima sa posebnim osvrtom na odnos minimalne površine objekata i broja studenata, odnos površine učioničkih prostora i broja studenata, odnos broja računara i studenata.

Prilog sa statističkim podacima o resursima je obrazac cok-ob17-F/A.

4.6.2. Bibliotečki resursi

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija f u pogledu bibliotečkih resursa sadrži opis bibliotečkih resursa u smislu pokrivenosti nastavnog procesa, starosti i aktuelnosti bibliotečkih resursa, korištenja elektronskih baza i odgovarajućeg prostora i opreme za korištenje bibliotečkih usluga sa posebnim osvrtom na odnos površine bibliotečkog prostora i broja studenata, odnos broja bibliotečkih jedinica i broja studenata i stepen iskorištenosti bibliotečkih jedinica u nastavnom procesu.

Prilog sa statističkim podacima o bibliotečkim resursima je obrazac cok-ob18-F/A.

4.6.3. Administrativno i pomoćno osoblje

Ovaj dio evaluacije kriterija f sadrži:

- opis radnih pozicija administrativnog i pomoćnog osoblja,
- analizu opterećenosti administrativnog i pomoćnog osoblja sa posebnim osvrtom na odnos broja administrativnog osoblja i nastavnog osoblja,
- planove zapošljavanja i planove razvoja karijere zaposlenih.

Prilozi obrazloženja su obrasci cok-ob19-F/A (Statistički podaci o administrativnom i pomoćnom osoblju) i cok-ob16-F/A (Ocjena zadovoljstva nenastavnog osoblja).

4.6.4. Međunarodni aspekti rada

Ovaj dio evaluacije kriterija *f* sadrži opis na koji način je osigurana međunarodna prepoznatljivost diplomanta, magistranta i doktoranta koji su pohađali određeni studijski program sa podacima o diplomantima, magistrantima i doktorantima Univerziteta na međunarodnom tržištu rada.

4.6.5. Zajednički studijski programi i studijski programi na stranim jezicima

Ovaj dio evaluacije kriterija *f* sadrži:

- opis aktivnosti na realizaciji studijskih programa na stranim jezicima (motivi za pokretanje),
- opis aktivnosti na realizaciji zajedničkih studijskih programa sa partnerskim institucijama,
- opis zainteresiranosti stranih studenata za studiranje na određenom studijskom programu.

Sa pokretanjem studijskog programa na stranom jeziku ili zajedničkog studijskog programa sa partnerskom institucijom prilaže se nastavni plan i program studijskog programa.

4.7. Kriterij g: Upravljanje informacijama

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija *g* sadrži:

- opis informatičke opremljenosti i informatičke mreže,
- podaci o korištenju informacionog sistema sa ciljem prikupljanja, analiziranja i korištenja informacija radi djelatnosti i unapređenja nastavnog procesa, istraživačkog rada/razvoja umjetnosti, doprinosa razvoju društva, upravljačkih i administrativnih djelatnosti,
- podaci o korištenju informacionog sistema za prikupljanje i analizu podataka o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanja studija, omjeru studenata i nastavnog osoblja,
- podaci o korištenju informacionog sistema za prikupljanje i analizu podataka o radu, starosnoj strukturi i kvalifikacijama akademskog osoblja, uključujući omjer vlastitog i gostujućeg osoblja.

4.8. Kriterij h: Informisanje javnosti

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija *h* sadrži:

- pregled informacija koje se redovno objavljuju putem informacionog sistema sa linkovima objava (informacije na jednom od službenih jezika BiH i na engleskom jeziku),
- pregled objavljenih informacija o studijskim programima i zvanjima koje nudi,

- *pregled objavljenih informacija o aktivnostima u oblasti istraživačkog rada sa naglaskom na podatke o dostignućima akademskog osoblja i studenata (publikacije, projekti, konferencije, itd.),*
- *pregled objavljenih informacija o aktivnostima sa vanjskim zainteresovanim stranama,*
- *statistički podaci posjećenosti web stranice,*
- *podaci o vidljivosti na drugim medijima (instragram, facebook,...).*

4.9. Kriterij i: Kontinuirano praćenje i periodična revizija studijskih programa

Obrazloženje u sklopu evaluacije kriterija i sadrži:

- *opis postupka/procedure realizacije i unapređenja postojećih studijskih programa (način definisanja upisne politike i upisnih kvota, način analize prolaznosti studenata, zapošljivosti studenata, trendova na tržištu, način obezbjeđenja finansijskih i materijalnih resursa potrebnih za unapređenje studijskih programa, učestalost praćenja realizacije studijskih programa, način analize studijskih programa u smislu njihovog unapređenja),*
- *podatke o realizaciji studijskih programa sa posebnim osvrtom na:*
 - *interakciju studijskog programa sa privredom,*
 - *popularnost programa kod studenata unutar institucije i u odnosu na isti studijski program na drugim institucijama,*
 - *stopu uspjehnosti studenata (prolaznost studenata na nivou akademske godine),*
 - *prosječnu dužinu trajanja studija,*
 - *stopu diplomiranja (ukupan broj diplomiranih studenata u odnosu na broj upisanih),*
 - *stepen zaposlenosti diplomiranih studenata (broj zaposlenih u odnosu na ukupni broj diplomiranih studenata).*

Prilozi sa podacima kontinuiranog praćenja realizacije studijskih programa i njihovog unapređenja su obrasci cok-ob2-F/A, cok-ob3-F/A, cok-ob20-F/A, cok-ob21-F/A i cok-ob22-F/A.

5. OCJENA KVALITETA STUDIJSKIH PROGRAMA

Ocjena kvaliteta studijskih programa provodi se u skladu sa Pravilnikom o osiguranju kvaliteta [4], član 15. Forma i sadržaj izvještaja o ocjeni kvaliteta studijskih programa definisani su obrascima cok ob oksp prvi ciklus, cok ob oksp drugi ciklus i cok ob oksp treći ciklus. U sklopu aktivnosti ocjene kvaliteta studijskih programa ocjenjuju se kriteriji definisani Odlukom o kriterijima za akreditaciju studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini [10].

5.1. Kriterij 1: Politika osiguranja kvaliteta studijskih programa

U okviru evaluacije kriterija 1 prilaže se link objave politike osiguranja kvaliteta studijskog programa i obrazlaže:

- *Na koji način se na instituciji provodi politika osiguranja kvaliteta studijskog programa. Akt u kojem se tretira ova oblast.*
- *Na koji način se politika osiguranja kvaliteta studijskih programa ogleda u svakodnevnim aktivnostima.*
- *Na koji način se osigurava promocija istraživačkog rada, učenja i poučavanja, mobilnosti i internacionalizacije na studijskim programima.*
- *Na koji način se sprečava plagiranje radova od strane nastavnika i završnih radova studenata na svim ciklusima studija.*
- *Na koji način se politikom osiguranja kvaliteta podstiču i podržavaju aktivnosti usmjerene na mobilnost i internacionalizaciju.*
- *Na koji način unutrašnji i vanjski učesnici doprinose jačanju kvaliteta studijskih programa.*
- *Daje se kraći osvrt na ostvarene rezultate primjene politike osiguranja kvaliteta i nastojanja ustanove da ih unaprijedi u segmentima istraživačkog rada, učenja i poučavanja, mobilnosti i internacionalizacije na studijskim programima;*
- *Način promovisanja kulture kvaliteta i uključivanje zainteresiranih strana.*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 5.1.

5.2. Kriterij 2: Kreiranje i usvajanje studijskih programa

U okviru evaluacije kriterija 2 prilažu se linkovi akata koji regulišu aktivnosti kreiranja i usvajanja studijskih programa. Daje se kratak opis procedure kreiranja i usvajanja studijskih programa (naučno/umjetničko-nastavna vijeća, relevantni komisije, sjednice Senata, itd.) sa podacima o nadležnostima za pokretanje postupka izmjene studijskog programa, ko usvaja izmjene, ko učestvuje u rasparavama o prijedlogu izmjena, itd.

Obrazlaže se:

- *Na osnovu kojih pokazatelja se definišu potrebe za kreiranjem novih studijskih programa (uticaj tržišta rada/zapošljivost; privredno lokalno ili regionalno okruženje; zainteresovanost budućih studenata) i relevantnost učesnika u konsultacijama;*
- *Na koji način su u kreiranju i usvajanju studijskih programa učestvovala sve zainteresovane strane (članovi akademske zajednice, predstavnici osnivača, predstavnici poslovnog okruženja i strukovnih asocijacija, predstavnici alumni*

asocijacija, predstavnici društvene zajednice i predstavnici studenata) i kakav je njihov doprinos;

- *Na koji način su definisani ishodi učenja za svaki studijski program i svaki kolegij/predmet, te na koji način su objavljeni ishodi učenja.*
- *Na koji način se određuje očekivano opterećenje studenata.*
- *Kako se osigurava da alociranje ECTS bodova predstavlja realnu procjenu količine studentskog opterećenja;*
- *Da li ishodi učenja jasno opisuju znanja i vještine koje će studenti imati po završetku studija.*
- *Da li su ishodi učenja i sistem ECTS kredita usklađeni sa važećim kvalifikacionim okvirom;*
- *Nastavne metode koje se koriste za prenošenje znanja, adekvatnost metoda i njihov učinak u smislu podsticanja studenata na samostalno učenje i vlastitu odgovornost (case-study, projekti, radionice, seminarski radovi, interaktivno učenje, itd.);*
- *Na koji način je studentima omogućeno da primjenjuju stečena nova praktična znanja kao što su: stručna praksa, volontiranje, kao i druge mogućnosti za sticanje znanja i vještina izvan nastave;*
- *Da li je inoviranje studijskog programa povećalo interes studenata i/ili poslodavaca. (Pregled provedenog inoviranja daje se u obrascu cok-ob2-F/A);*
- *Da li je u obrazovnim ciljevima studijskog programa uključena internacionalizacija i na koji način;*
- *Da li plan i program studijskog programa ima elemente interdisciplinarnosti / multidisciplinarnosti;*
- *Da li je program kroz određene projekte prošao stručne pilot evaluacije, ili je evaluiran od strane stručnih asocijacija, te je implementirao ili implemetira preporuke za unaprijeđenje koje su rezultat evaluacije.*

Studijski programi na engleskom jeziku ili drugom stranom jeziku posebno se obrazlažu sa linkovima objave studijskog programa na stranom jeziku;

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 5.2.

5.3. Kriterij 3: Učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereno na studenta

U okviru evaluacije kriterija 3 prilažu se linkovi akata koji regulišu učenje, podučavanje i vrednovanje usmjereno na studenta.

Obrazlaže se:

- *Na koji način se podstiče motiviranost nastavnika;*
- *Na koji način rezultati studentskih evaluacija utiču na kvalitet podučavanja i motivisanosti akademskog osoblja;*
- *Osvrt o rezultatima uključivanja i motiviranja studenata od strane akademskog osoblja u istraživački, naučno-istaživački i nastavno-obrazovni proces uz odgovarajuće usmjeravanje, konsultacije i podršku;*
- *Adekvatnost metoda podučavanja u pogledu prijenosa znanja i vještina, te podsticanje studenata na samostalno učenje i odgovornost.*

5.3.1 Ocjenjivanje i žalbe studenata

Evaluacija ovog dijela kriterija 3 sadrži:

- *Podatke o procedurama za ocjenjivanje i žalbe studenata (linkovi);*
- *Linkove akata koji regulišu ovo područje;*
- *Obrazloženje da li procedure za ocjenjivanje regulišu kontinuirano praćenje i ocjenjivanje napretka studenata za svaki nastavni predmet, postojanje mogućnosti uvida u radove, te žalbene procedure i mogućnost polaganja ispita pred komisijom;*
- *Da li su kriteriji i metode vrednovanja i ocjenjivanja unaprijed objavljeni.*
- *Da li je unaprijed, odnosno na početku svakog semestra, naveden raspored ispita s terminima, lokacijama i imenima odgovornih nastavnika;*
- *Da li su studenti unaprijed upoznati sa procedurama i metodama ocjenjivanja u slučaju pismenog/praktičnog rada, usmenog ispitivanja, seminarskog rada itd.*
- *Da li su studenti pravovremeno upoznati sa rasporedom ispita. Da li su rezultati ispita javni;*
- *Ko i na koji način vrši praćenje implementacije procedura (upitnici, ankete, evaluacije, broj žalbi, broj odustajanja, prolaznost);*
- *Kako u praksi ishodi žalbenih procedura utiču na unapređenje nastavnih procesa i napredak studenata kroz studije;*
- *Statističke podatke o žalbama studenata u obrascu cok-ob3-F/A.*

Linkovi kojima se dokazuju prethodna obrazloženja.

5.3.2 Angažman studenata u procesima upravljanja

Evaluacija ovog dijela kriterija 3 sadrži:

- *Linkove akata kojima se reguliše angažman studenata u procesima upravljanja;*
- *Opis na koji način su studenti uključeni u upravljanje i sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta, sa ocjenom njihovog doprinosa.*
- *Način izbora studenata u upravnim tijelima, učešće studenata u radu tijela za osiguranje kvaliteta, u anketiranju studenata, kao i u drugim aktivnostima Univerziteta;*
- *Opis na koji način Univerzitet podstiče i podržava rad studentskih tijela, kao i izbor studentskog vodstva i studentskih predstavnika u upravljačkim tijelima Univerziteta;*
- *Opis na koji način Univerzitet pruža podršku studentima za akademsko napredovanje (mentori, savjetodavni servisi i servisi za pružanje podrške i njihova dostupnost);*

Baze podataka (linkovi) koji se odnose na tačku 5.3.2.

5.4. Kriterij 4: Opis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje

U okviru evaluacije kriterija 4 prilažu se linkovi akata koji regulišu upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje

Obrazloženje evaluacije kriterija 4 sadrži:

- *Opis procedure upisa studenata, procedure priznavanja postignuća i vremena studiranja na drugoj visokoškolskoj ustanovi, sa obrazloženjem da li se procesi i kriteriji upisa provode dosljedno i transparentno, te da li su javno objavljeni;*
- *Na koji način se analizira napredovanje studenata u toku studija;*

- Opis aktivnosti kontinuiranog prikupljanja podataka i analize uspjeha studenata (analiza prolaznosti) na nivou studijskog programa, mjere i preporuke na unapređenju uspjeha studenata na temelju analiza prolaznosti, anketa i mišljenja studenata i nastavnog osoblja;
- Opis na koji način Univerzitet dosljedno provodi unaprijed utvrđene i objavljene propise koji obuhvataju sve faze studiranja, tj. upis, napredovanje kroz studij i priznavanje stečenih kvalifikacija;

Linkovi kojima se dokazuju prethodna obrazloženja.

Statistički podaci o prolaznosti studenata u akademskoj godini daju se u obrascu cok-ob21-F/A, rezultati anketiranja studenata u obrascu cok-ob20-SP i rezultati anketiranja akademskog osoblja u obrascu cok-ob15-F/A.

5.4.1 Akademska napredovanje studenata

Evaluacija ovog dijela kriterija 4 sadrži:

- Linkove akata kojima se osiguravaju uslovi za akademsko napredovanje studenata (konsultacije, mentorstva, drugi načini podrške).
- Obrazloženje na koji način Univerzitet obezbjeđuje jednake uslove za sticanje znanja i kompetencija za studentsku populaciju (strani studenti, vanredni studenti, zaposleni studenti, itd.), bez obzira na njihovu nacionalnu, etničku, rasnu, spolnu pripadnost kao i adekvatan pristup i prostore za invalidne i osobe s posebnim potrebama. Linkovi kojima se dokazuju prethodna obrazloženja.

Podaci o aktivnostima konsultacija sa studentima i mentorisanja studenata daju se u obrascima cok-ob5-F/A i cok-ob6-SP.

5.4.2 Priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja

Evaluacija ovog dijela kriterija 4 sadrži:

- Opis sistema za priznavanje kvalifikacija i perioda studiranja. Podatke o priznatim kvalifikacijama i periodu studiranja.
- Opis na koji način Univerzitet provodi pravedno priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija, razdoblja studiranja i prethodnog učenja, priznavanje neformalnog i informalnog učenja itd.;
- Opis na koji način je uspostavljen, implementiran i na koji način se prati sistem za priznavanje kvalifikacija na Univerzitetu u skladu sa Lisabonskom konvencijom;
- Opis na koji način se obezbjeđuje institucionalna dosljednost u priznavanju kvalifikacija kojom se promovira mobilnost (perioda studija i prethodnog učenja, uključujući priznavanje vaninstitucionalnog i implicitnog učenja).

Linkovi kojima se dokazuju prethodna obrazloženja.

5.4.3 Izdavanje uvjerenja/potvrde o diplomiranju, diplome i dodatka diplomi

Evaluacija ovog dijela kriterija 4 sadrži:

- *Opis na koji način (postupak/procedura) se osigurava pravovremeno izdavanje uvjerenja/potvrda o diplomiranju, diploma i dodatka diploma studentima.*
- *Obrazloženje dosljednosti primjene procedura izdavanja uvjerenja/potvrde o diplomiranju, kao i diplome i dodatka diplomama;*
- *Linkove akata kojima je regulisano izdavanje diploma i dodatka diplomama.*

Statistički podaci o izdatim diplomama daju se u obrascu cok-ob7-SP. Kod ocjene studijskog programa trećeg ciklusa statistički podaci o doktorskim disertacijama daju se u obrascu cok-ob8-F/A.

5.5. Kriterij 5: Ljudski potencijali

5.5.1 Kadrovska osposobljenost

Evaluacija ovog dijela kriterija 5 sadrži:

- *Opis kadrovske osposobljenosti fakulteta u smislu broja zaposlenih nastavnika prema službenoj dokumentaciji, odnosno ukupnog broja nastavnika na studijskom programu koji je predmet evaluacije. Pri tome se navode kategorije akademskog osoblja (npr. profesori, asistenti, gostujući profesori), omjer nastavnika/student, odnos vlastitog i gostujućeg kadra, podaci o dostupnosti nastavnika studentima, pokrivenost nastave, omjer studenata i nastavnika na studijskom programu, te da li je angažovan dovoljan broj akademskog i neakademskog osoblja za realizaciju studijskog programa koji je predmet evaluacije, a u skladu s normama opterećenosti koje je utvrdio nadležni organ.*
- *Podatke o broju inostranih nastavnika angažiranih u nastavi na studijskom programu koji je predmet evaluacije.*
- *Analizu akademskog osoblja baziranu na indikatorima: planovima realizacije nastave, podacima o broju, polu, starosti, stažu, zvanjima akademskog osoblja, omjeru broja stalno zaposlenih i spoljnih saradnika, omjeru broja nastavnika i broja studenata, analizi evaluacija nastavnika od strane studenata i sl., sa mjerama za poboljšanje stanja.*
- *Podatke o opterećenosti nastavnika po studijskom programu u odnosu na norme (navodi se akt koji reguliše ovo pitanje).*

Statistički podaci o akademskom osoblju i opterećenosti nastavnika i saradnika daju se u obrascima cok-ob9-SP i cok-ob10-SP.

5.5.2 Profesionalni razvoj zaposlenih

Evaluacija ovog dijela kriterija 5 sadrži:

- *Opis profesionalnog razvoja zaposlenih (akti, postupci/procedure, mogućnosti za razvoj, uslovi u pogledu resursa, okolnosti);*
- *Obrazloženje na koji način se osigurava kontinuitet akademskog napredovanja i razvoj vlastitog kadra u cilju održivosti studijskih programa, te koji vid podrške Univerzitet pruža uposlenima tokom trajanja profesionalnog usavršavanja;*
- *Obrazloženje na koji način Univerzitet obezbjeđuje finansijske i druge resurse usmjerene na kontinuirani profesionalni razvoj;*

- *Obrazloženje na koji način se vrši selekcija osoblja kojem se pruža mogućnost za profesionalni razvoj (transparentnost procedura, unaprijed utvrđeni kriteriji za selekciju, dobra informisanost), te koju vrstu finansijske podrške nudi Univerzitet (npr. ugovori, projekti, saradnja...);*
- *Opis procedure za izbor akademskog osoblja, a koja se temelji na raspisivanju konkursa, poznatim kriterijima za izbor u naučno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja, rokovima, načinu evaluiranja naučnih i umjetničkih i nastavničkih dostignuća, sastavu komisije za izbor i žalbenim procedurama, koje su definirane formalnim aktima;*
- *Opis nomenklature naučnih oblasti, po kojim kriterijima je urađena i da li nastavnik izabran na jednu užu naučnu oblast pri napredovanju može biti izabran na drugu užu naučnu oblast;*
- *Obrazloženje na koji način Univerzitet podržava aktivnosti istraživanja (servis za podršku istraživanja, podrška za dodjelu grantova), na koji način Univerzitet omogućava fleksibilnost između obaveza istraživanja i nastave, koliko vremena akademsko osoblje može da koristi za istraživanje (nivo opterećenja nastavnika), da li postoji mogućnost da se smanji nastavno opterećenje u periodu kada je planirano intenzivno istraživanje;*
- *Podatke o tome gdje, kako i kada Univerzitet prezentuje publicistiku vlastitog nastavnog osoblja, da li se vrše analize godišnje publicistike i po kojim indikatorima;*
- *Podatke o naučnim skupovima, u zemlji i inostranstvu, gdje je učestvovalo nastavno osoblje;*
- *Primjere komercijalizacije istraživačkih ili konsultacijskih aktivnosti nastavnog osoblja;*
- *Obrazloženje na koji način se osigurava pravična i transparentna procedura zapošljavanja na Univerzitetu u skladu sa planom i potrebama visokoškolske ustanove (opisati proceduru konkursa, dinamiku raspisivanja i provođenja konkursne procedure, definisane rokove i žalbene procedure), kriteriji za odabir članova komisije za izbor u zvanje, te na koji način je definisan sukob interesa;*
- *Obrazloženje na koji način se prati realizacija planova zapošljavanja i planiranja razvoja karijere i usklađenost sa strategijom Univerziteta, te na koji način je omogućeno njihovo usavršavanje i obuka;*
- *Koliki je broj nastavnika u radnom odnosu propisan pravilnikom nadležne obrazovne institucije za licenciranje ustanove i studijskog programa;*
- *Koliko je sedmično satno opterećenje nastavnika predavanjima;*
- *Opis kreiranja, pripreme i realiziranja naučno-istraživačkih projekata od državnog i međunarodnog značaja, te usklađenosti rezultata naučno/umjetničko istraživačkog rada i stručnih aktivnosti na Univerzitetu sa strateškim ciljevima Univerziteta;*
- *Podaci o analizi i praćenju finansijskih ulaganja u naučno-istraživačku infrastrukturu i korištenje istraživačkih kapaciteta, te pripremi planova investiranja u poboljšanje uslova za naučnoistraživački rad;*
- *Obrazloženje na koji način je omogućeno administrativnom osoblju da se usavršava u okviru poslova koje obavlja;*
- *Linkovi akata koji regulišu profesionalni razvoj zaposlenih.*

Statistički podaci o profesionalnom razvoju akademskog osoblja daju se u obrascima cok-ob6-SP, cok-ob11-F/A, cok-ob12-F/A, cok-ob13-F/A, cok-ob14-F/A.

5.6. Kriterij 6: Resursi i finansije

5.6.1 Analiza resursa

Evaluacija ovog dijela kriterija 6 sadrži:

- Opis resursa fakulteta u smislu učioničkih prostora, laboratorija, kabineta, laboratorijske opreme, učioničke opreme, računarske opreme, prostora za pojedinačno i grupno učenje, prostorija administrativnog i pomoćnog osoblja, pratećih prostorija;
- Opis stanje resursa i postupak/proceduru ocjene stanja i obnavljanja resursa;
- Opis dostupnosti resursa za obavljanje naučnih i nastavnih aktivnosti svim studentima i kompletnom osoblju. Raspoloživost korisnog prostora po studentu;
- Podatke o raspoloživosti adekvatnih infrastrukturnih resursa (učionice, laboratorije, pojedinačni i grupni prostori za učenje, prostorije za nastavno osoblje i stručne i administrativne službe) u skladu sa standardima i normativima koje donose nadležne obrazovne institucije.
- Podatke o raspoloživosti laboratorijskog prostora za učenje i načno-istraživački rad po studijskom programu i u skladu sa brojem studijskih programa.
- Podatke o raspoloživosti adekvatnih materijalno-tehničkih resursa za podršku nastavnom procesu i studentima, reviziji efikasnosti njihovog korištenja, prikupljanju mišljenje osoblja i studenata o njihovoj dostupnosti i adekvatnosti, te planovima investiranja u resurse u cilju unapređenja efikasnosti rada.

Podaci o resursima daju se u obrascu cok-ob17-F/A.

5.6.2 Bibliotečki resursi

Evaluacija ovog dijela kriterija 6 sadrži:

- Opis bibliotečkih resursa u smislu pokrivenosti nastavnog procesa, starosti i aktuelnosti resursa, korištenja elektronskih baza;
- Pokazatelje na osnovu kojih se utvrđuje kvalitet postojećih i potrebe za novim resursima; mehanizam procjene adekvatnosti/kvaliteta bibliotečkih resursa (aktuelnost, starost, autori, usklađenost resursa sa studijskim programima koji se izvode na ustanovi...);
- Opis bibliotečkih resursa Univerziteta, na koji način se osigurava dostupnost bibliotečkih usluga akademskom osoblju i studentima (prostor, dostupnost, dostupna literatura u odnosu na broj studenata); broj knjiga po studentu, broj dostupnih naučnih baza podataka sa popisom naučnih baza;
- Opremljenost bibliotečkih prostora i čitaonica za studente sa podacima o rukovodećem stručnom osoblju, podešenosti radnog vremena potrebama studenata, akademskog osoblja i vanjskih posjetilaca;
- Podaci o elektronskim repozitorijima završnih radova, diplomskih radova.
- Obrazloženje o usklađenosti bibliotečkih usluga i resursa sa potrebama studijskih programa;

- *Podatke o anketiranju zadovoljstva korisnika.*

Podaci o bibliotečkim resursima daju se u obrascu cok-ob18-F/A.

5.6.3 Plan razvoja resursa

Evaluacija ovog dijela kriterija 6 sadrži:

- *Podatke o planovima investiranja finansijskih sredstava za unapređenje infrastrukturnih i drugih resursa i njihovoj usklađenosti sa Strategijom Univerziteta;*
- *Podatke o potpisanim sporazumima o saradnji sa drugim univerzitetima i institucijama u i van BiH, te istraživačkim centrima radi mogućnosti korištenja njihovih resursa. Podaci o realizaciji sporazuma;*
- *Primjere komercijalizacije i sticanja vlastitih sredstava korištenjem opreme, sa posebnim osvrtom na opremu dobijenu kroz EU i druge međunarodne projekte.*

5.7. Kriterij 7: Upravljanje informacijama o studijskom programu

Obrazloženje evaluacije kriterija 7 sadrži:

- *Opis informatičke opremljenosti fakulteta i način korištenja informatičke mreže na fakultetu;*
- *Opis informacionog sistema Univerziteta u smislu prikupljanja i analiziranja podataka o broju i starosnoj strukturi akademskog osoblja, spolu, odnosu broja nastavnika i studenata, odnosu vlastitog i gostujućeg kadra, kao i podataka anketiranja osoblja od strane studenata;*
- *Podatke o obrascima za brzu analizu podataka;*
- *Obrazloženje na koji način je sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta zasnovan na djelotvornim procesima prikupljanja i analize različitih vrsta informacija o djelatnosti i svim drugim aktivnostima Univerziteta.*
- *Način i efikasnost razmjene informacija između organizacionih jedinica Univerziteta;*
- *Opis upravljačke strukture Univerziteta koja donosi odluke o uspostavljanju, održavanju i unapređivanju informacionih sistema;*
- *Opis načina funkcionisanja informacionog sistema na Univerzitetu (interne platforme, softveri-centralizovan/decentralizovan sistem, itd.) u fazama prikupljanja, analiziranja i korištenja informacija; funkcionisanje baza podataka studenata; informacije koje se sakupljaju (podaci o studentima po studijskom programu, ciklusima, godinama studija, polnoj i starosnoj strukturi, periodu studiranja, procentu svršenih studenata);*
- *Podaci o bazama podataka nastavnog osoblja i vrstama informacija koje se sakupljaju (podaci o akademskom i drugom osoblju, podaci o referentnosti akademskog osoblja, objavljenoj publicistici, angažmanu po predmetima, polnoj i starosnoj strukturi, izboru u naučno-nastavno zvanje, itd.).*

Linkovi kojima se dokazuju prethodna obrazloženja.

5.8. Kriterij 8: Informisanje javnosti o studijskom programu

Obrazloženje evaluacije kriterija 8 sadrži:

- Opis informacija fakulteta koje se redovno objavljuju putem informacionog sistema sa linkovima objava;
- Obrazloženje na koji način se omogućavaju objektivne i pravovremene informacije o svim studijskim programima koji su od interesa za studente i druge zainteresirane strane;
- Lokaciju web stranice na jednom od BiH službenih jezika i min. 50 % na engleskom jeziku;
- Opis načina komunikacije sa definisanim ciljanim grupama (komunikacija sa javnošću);
- Opis postupka objavljivanja informacija na internet stranici (informatičko/tehnička podrška o održavanju internet stranice; web redakcija);
- Obrazloženje na koji način se analizira zadovoljstvo korisnika kvalitetom web stranice i ponuđenim informacijama (relevantnost informacija, pravovremeno objavljivanje, posjećenost stranici, preglednost stranice, dizajn,...);
- Opis načina promovisanja Univerziteta budućim studentima (posebna osoba u studentskoj službi koja pruža informacije samo budućim studentima); izrada i distribucija vodiča za bruoše, informacioni paketi koji sadrže sve relevantne podatke o studijskim programima, uključujući nastavni plan i program sa brojem ECTS-a i drugi promotivni materijali);
- Načini komuniciranja s javnošću, definiranim ciljnim grupama (studenti, alumni, osnivač, društvena zajednica, privredno okruženje, itd.);
- Informacioni paketi koji su korisni za buduće studente i sadržavaju sve relevantne podatke o studijskim programima, uključujući nastavne planove i nastavne programe, kao i nazive zvanja koja se stiču;
- Linkovi podataka na web stranici o misiji, viziji, strategiji, organizacionoj strukturi, menadžmentu, akademskom osoblju, studijskim programima i zvanjima, istraživačkoj aktivnosti i svim događajima i aktuelnostima u radu Univerziteta, na jednom od službenih jezika BiH i na engleskom jeziku;

5.9. Kriterij 9: Kontinuirano praćenje, periodična evaluacija i revizija studijskih programa

Obrazloženje evaluacije kriterija 9 sadrži:

- Opis postupka/procedure realizacije i unapređenja postojećih studijskih programa (način definisanja upisne politike i upisnih kvota, način analize prolaznosti studenata, zapošljivosti studenata, trendova na tržištu, način obezbjeđenja finansijskih i materijalnih resursa potrebnih za unapređenje studijskih programa, učestalost praćenja realizacije studijskih programa, način analize studijskih programa u smislu njihovog unapređenja);
- Obrazloženje načina prikupljanja podataka o realizaciji studijskih programa (broj upisanih, stepen realizacije studijskog programa, prolaznost na studijskom programu, zaposlenost studenata koji završe određeni studijski program, zadovoljstvo studenata studijskim programom);
- Kratak opis procedure za praćenje, periodičnu evaluaciju i reviziju studijskih programa, sa podacima o ključnim indikatorima kvaliteta studijskih programa;

- *Podatke o zainteresovanim stranama uključenim u reviziju i izmjene postojećeg studijskog programa*
- *Primjere revizije studijskog programa sa kratkim opisom razloga revizije;*

Podaci o kontinuiranom praćenju realizacije studijskih programa i njihovom unapređenju daju se u obrascima cok-ob2-F/A, cok-ob3-F/A, cok-ob20-F/A, cok-ob21-F/A i cok-ob22-F/A.

5.10. Kriterij 10: Mobilnost akademskog osoblja i studenata

Obrazloženje evaluacije kriterija 10 sadrži:

- *Opis ustroja, kapaciteta i rada ureda za međunarodnu saradnju i načina na koji Univerzitet podstiče i osigurava međunarodnu mobilnost studenata i zaposlenih, te način širenja stečenih iskustava i primjera dobre prakse.*
- *Opis na koji način Univerzitet podstiče akademsko osoblje i studente na odlazak na studijske boravke ili razmjene u inostranstvo.*
- *Opis na koji način Univerzitet obezbjeđuje uslove za dolazak gostujućih profesora i studenata iz inostranstva, gostovanja akademskog osoblja Univerziteta na inostranim univerzitetima, organiziranje međunarodnih ljetnih škola itd.;*
- *Opis mehanizma podrške mobilnosti studenata i zaposlenih (nazivi programa kroz koje se mobilnost realizuje- ERASMUS +, EURAXESS, itd.; servis za podršku mobilnosti; priznavanje znanja stečenih tokom razmjene; članstvo u evropskim udruženjima koje okuplja visokoškolske ustanove kao npr. EUA, EURASHE, Dunavska rektorska konferencija, itd.);*
- *Podatke o ostvarenoj mobilnosti studenata i nastavnika studijskog programa (broj studenata koji studiraju na drugim ustanovama van zemlje, ustanove na kojima studiraju, broj stranih studenata i predavača);*

Podaci o mobilnosti na studijskom programu daju se u obrascu cok-ob4-F/A.

6. POPIS PROCEDURA ZA OSIGURANJE KVALITETA

6.1 Sistemske procedure Univerziteta u Tuzli

SP-UNTZ-01	Upravljanje unutrašnjim dokumentima
SP-UNTZ-02	Upravljanje vanjskim dokumentima
SP-UNTZ-03	Upravljanje zapisima
SP-UNTZ-04	Upravljanje informacijama
SP-UNTZ-05	Upravljanje službenim prepiskama i službenim aktima
SP-UNTZ-06	Izveštavanje rukovodećeg osoblja
SP-UNTZ-07	Ocjena rizika
SP-UNTZ-08	Upravljanje planiranjem i razvojem
SP-UNTZ-09	Upravljanje neusaglašenim procesnim izlazima (proizvodi, robe, radovi i usluge)
SP-UNTZ-10	Korektivne mjere
SP-UNTZ-11	Preventivne mjere
SP-UNTZ-12	Nadzor vanjskih nabavljenih roba i usluga

6.2 Sistemske procedure procesa Univerziteta u Tuzli

- Izrada, izmjena i dopuna akata sistema osiguranja kvaliteta
- Izrada i usvajanje samoevaluacijskog izvještaja Univerziteta
- Izrada i usvajanje samoevaluacijskog izvještaja organizacione jedinice
- Izrada i usvajanje izvještaja o ocjeni kvaliteta studijskog programa
- Izrada i usvajanje strateških dokumenata
- Provođenje, praćenje i revizija strateških dokumenata
- Utvrđivanje prijedloga godišnjeg programa rada Univerziteta
- Evaluacija studijskih programa u primjeni
- Izmjena i dopuna postojećih studijskih programa
- Izmjene i dopune odobrenih studijskih programa veće od 20%
- Odobravanje novih studijskih programa
- Licenciranje novih studijskih programa
- Realizacija programa cjeloživotnog učenja
- Smjernice za kreiranje upisne politike za sve cikluse studija
- Polaganje ispita i ocjenjivanje studenata

- Žalbe studenata
- Anketiranje studenata
- Izbor studenata u upravnim tijelima
- Prijem i upis studenata u prvu godinu prvog i integriranog prvog i drugog ciklusa studija
- Priznavanje postignuća i vremena studiranja na drugoj visokoškolskoj ustanovi
- Priznavanje postignuća i vremena studiranja na Univerzitetu u Tuzli
- Prikupljanje podataka, praćenje i djelovanje na temelju informacija o napredovanju studenata u toku studija
- Konsultacije sa studentima
- Mentorstva
- Osiguranje jednakih mogućnosti studiranja za različite kategorije studenata
- Izdavanje uvjerenja/potvrda o diplomiranju, diploma i dodataka diplomama/promocije
- Izrada plana realizacije nastave
- Profesionalni razvoj zaposlenih
- Izbor akademskog osoblja
- Angažovanje spoljnih saradnika i stručnjaka iz prakse
- Dodjela počasnog zvanja profesor emeritus
- Dodjela počasnog doktorata nauka
- Zapošljavanje akademskog osoblja
- Zapošljavanje administrativnog osoblja
- Ocjena stanja i obnavljanje resursa
- Ocjena stanja i obnavljanje bibliotečkih resursa
- Korištenje usluga biblioteke
- Mobilnost studenata
- Mobilnost zaposlenika
- Apliciranje na Erasmus+ i druge međunarodne projekte
- Kreiranje i usvajanje studijskih programa na stranim jezicima

- Kreiranje i usvajanje zajedničkih studijskih programa sa drugim institucijama
- Zaključivanje sporazuma sa visokoškolskim ustanovama unutar i van BiH
- Komunikacija sa definisanim ciljnim grupama (komunikacija sa javnošću)
- Analiza zadovoljstva korisnika
- Izrada i usvajanja izvještaja o finansijskom poslovanju Univerziteta

7. REFERENCE

- [1] Strategija razvoja Univerziteta u Tuzli za period 2021. – 2027. godina
<http://www.untz.ba/index.php?page=strategija-razvoja-univerziteta-u-tuzli-za-period-2021-2027-godina-juli2020>
- [2] Statut Univerziteta u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2016-17/STATUT_UNTZ_i_Aneks_djelatnosti_03_02_2017.pdf
- [3] Politika osiguranja kvaliteta na Univerzitetu u Tuzli
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2011/12/Politika_osiguranja_kvaliteta_18_03_2011_kon.pdf
- [4] Pravilnik o osiguranju kvaliteta Univerziteta u Tuzli (Prečišćeni tekst)
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2019-20/Pravilnik_o_osiguranju_kvaliteta_UnTz_precisceni_tekst_30_04_2020.pdf
- [5] Okvirni zakon o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine
<https://mon.ks.gov.ba/sites/mon.ks.gov.ba/files/59-07.pdf>
- [6] Odluka o usvajanju dokumenata potrebnih za implementaciju Bolonjskog procesa u BiH
http://www.heg.gov.ba/Dokumenti/bolonja_bih/?id=446
- [7] Odluka o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini
<http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/FAaZ4BuUfTA=>
- [8] Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG) <http://www.heg.gov.ba/Dokumenti/Bolonja/?id=6150>
- [9] Odluka o kriterijima za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2010/10/Odluka-o-kriterijima-za-akreditaciju-V%C5%A0U-u-BiH-23_11_2016.pdf
- [10] Odluka o kriterijima za akreditaciju studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija u Bosni i Hercegovini http://www.heg.gov.ba/Dokumenti/dokumenti_agencije/?id=7765
- [11] Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u BiH
<http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2010/10/Odluka-o-izmjen-i-dopun-Odluke-o-normama-kojima-se-odre%C4%91-min-standardi-u-podru%C4%8Dju-visokog-obrazovanja-u-BiH.pdf>
- [12] Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH
http://www.untz.ba/uploads/file/bolonjski%20proces/6_BiH%20Standardi%20i%20smjernice%20za%20OK%20u%20VO.pdf

- [13]Pravilnik o postupku akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa ("Sluzbene novine Tuzlanskog kantona" broj 9/16)
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2010/10/Sluzbene_novine_TK_br._18_-_2013-Pravilnik-o-akreditaciji-TK-.pdf
- [14]Statut Univerziteta u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2016-17/STATUT_UNTZ_i_Aneks_djelatnosti_03_02_2017.pdf
- [15]Pravila studiranja na I ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli (Prečišćeni tekst)
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2019-20/Pravila_studiranja_na_I_ciklusu_studija_UnTz_precisceni_tekst_29_05_2020.pdf
- [16]Pravila o načinu polaganja ispita i ocjenjivanju studenata na Univerzitetu u Tuzli (Prečišćeni tekst)
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2019-20/PRAVILA_o_nacinu_polaganja_ispita_i_ocjenjivanju_studenata_na_Univerzitetu_u_Tuzli_Precisceni_tekst_29_05_2020.pdf
- [17]Pravilnik o završnom radu na prvom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/Pravilnik_o_završnom_radu-Iciklus-06_07_2012.pdf
- [18]Odluka o izmjeni Pravila studiranja na drugom ciklusu studija na Univerzitetu u Tuzli – Prečišćeni tekst
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2019-20/ODLUKA_o_izmjeni_Pravila_studiranja_na_drugom_ciklusu_studija_na_UnTz_precisceni_tekst_09_09_2020.pdf
- [19]Pravilnik o završnom magistarskom radu na drugom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/Pravilnik_o_završnom_magistarskom_radu_IIciklus-06_07_2012.pdf
- [20]Pravilnik o trećem ciklusu - doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli (Prečišćeni tekst)
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2019-20/PRAVILNIK_o_trecem_ciklusu_doktorskom_studiju_na_UnTz_precisceni_tekst_29_05_2020.pdf
- [21]Procedure donošenja i evaluacije studijskih programa
http://www.untz.ba/uploads/Procedure_donosenja_eval_stud_programa-april2011.pdf
- [22]Pravilnik o međunarodnoj mobilnosti
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2019-20/Pravilnik_o_medjunarodnoj_mobilnosti_30_07_2020.pdf
- [23]Smjernice za izradu studijskih programa III ciklusa studija
http://www.untz.ba/uploads/Smjernice_za_izradu_studijskihprograma_IIIciklusa_19_10_2011.pdf
- [24]Pravilnik o načinu formiranja repozitorija doktorskih disertacija na Univerzitetu u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/PRAVILNIK_o_nacinu_formiranja_repozitorija_doktorskih_disertacija_03_10_2012.pdf
- [25]Strategija osiguranja kvaliteta Univerziteta u Tuzli 2017-2022
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2013/01/STRATEGIJA_osiguranja_kvaliteta_Univerziteta_u_Tuzli_2017-2022.pdf

- [26] Akcioni plan za provođenje preporuka o akreditaciji Univerziteta u Tuzli 2017-2022
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2013/01/AKCIONI_PLAN_ZA_PROVODJENJE_PREPORUKA_O_AKREDITACIJI_UNIVERZITETA_U_TUZLI_2017-2022.pdf
- [27] Pravilnik o zajedničkom doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2013/01/Pravilnik_o_zajednickom_doktorskom_studiju_19_09_2018.pdf
- [28] Pravilnik o izmjenama Pravilnika o zajedničkom doktorskom studiju na Univerzitetu u Tuzli
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2013/01/Pravilnik_o_izmjenama_Pravilnika_o_zajednickom_doktorskom_studiju_na_UNTZ_09_11_2018.pdf
- [29] Pravila i procedure za prijem i upis studenata u prvu godinu prvog i integriranog prvog i drugog ciklusa studija na Univerzitetu u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2016-17/PRAVILA_I_PROCEDURE_ZA_PRIJEM_I_UPIS_STUDENATA_Senat_21_04_2017.pdf
- [30] Procedure za izradu plana realizacije nastave za prvi, drugi i treći ciklus studija
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2016-17/Procedure_za_izradu_plana_realizacije_nastave_I_II_III_ciklus_20_02_2017.pdf
- [31] Odluka - Plan borbe protiv korupcije Univerziteta u Tuzli sa Akcionim planom za provođenje i Plan integriteta
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2018-19/Odluka-Plan_borbe_protiv_korupcije_i_Plan%20integriteta_14_01_2019.pdf
- [32] Plan borbe protiv korupcije Univerziteta u Tuzli sa Akcionim planom za provođenje
http://www.untz.ba/uploads/file/akti/2018-19/Plan_borbe_protiv_korupcije%20decembar2018.pdf
- [33] Pravilnik o studentskoj evaluaciji kvaliteta izvođenja nastave
http://www.qa.untz.ba/web/wp-content/uploads/2013/01/Pravilnik_o_studentskoj_evaluaciji_kvaliteta_izvodjenja_nastave_22_12_2010.pdf
- [34] Pravilnik o načinu i postupku priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija na Univerzitetu u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/Pravilnik_priznavanje_INOS_diploma_13_06_11.pdf
- [35] Pravilnik o usavršavanju zaposlenika
http://www.untz.ba/uploads/Pravilnik-usavrsavanje_zaposlenika_UnTz-2001.pdf
- [36] Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o usavršavanju zaposlenika
http://www.untz.ba/uploads/Pravilnik_o_usavrsavanju_zaposlenika-izmjene_juni2003.pdf
- [37] Pravilnik o internim procedurama u postupku javnih nabavki roba, usluga i radova na Univerzitetu u Tuzli
http://www.untz.ba/uploads/Pravilnik_javna_nabavka.pdf
- [38] Pravilnik o radu s korisnicima usluga Univerzitetske biblioteke
http://www.untz.ba/uploads/Pravilnik_uni_biblioteka_27_06_11.pdf
- [39] Pravilnik o načinu formiranja repozitorija doktorskih disertacija na Univerzitetu u Tuzli
<http://www.untz.ba/index.php?page=akti-pravilnici>